

รายงานการวิจัย

เรื่อง การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึกกลุ่ม
ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

**The Design and Development of Souvenir Product of
Community Products, Phetchabun Province.**

โดย

มานะ อินพรมณี

พ.ศ. 2555

รายงานการวิจัย
เรื่องการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึกกลุ่ม
ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

**The Design and Development of Souvenir Product of
Community Products, Phetchabun Province.**

โดย
มานะ อินพรมมิ

พ.ศ. 2555

หัวข้อการวิจัย	การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อผู้ทำการวิจัย	นายมานะ อินพรมมิ
องค์กร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ปี	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีการดำเนินการอยู่แล้วได้แก่ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเป็นของฝากของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดจากงานศิลปกรรมในท้องถิ่นประกอบการออกแบบแล้วตรวจสอบคุณลักษณะที่ต้องการและประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ได้จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

1. สรุปผลการประเมินการออกจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพรวมทุกด้านของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 แบบมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.10$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.03$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.00$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.10$)

2. สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว

ภาพรวมทุกด้านของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 แบบมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.42$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.29$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.46$)

3. สรุปผลการประเมิน จากคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ

ภาพรวมทุกด้านของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 แบบมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.15$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.10$)

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 แบบ มีคุณลักษณะทุกด้านมีความเหมาะสมมาก

Project Research : The Designing of Souvenirs Development by Production Group in Community in Phetchabun Province.

Researcher : Mr. Mana Inprommee

University : Phetchabun Rajabhat University.

Time Duration : 2012

Abstract

The purpose of this research was to designed community products that operated in community. Such as coconut shell to be souvenirs and gifts by using the concepts of handicraft works in local community that were designed as well as investigated for demand and satisfaction of tourists. The questionnaire were used in this research by Likert's scale and then the data were analyzed by Mean ($\bar{X}$). The findings were revealed that

1. The evaluation by Experts were found that the totally of the four products were very suitable ($\bar{X}=4.10$). When separated into each aspects found that 1) the identity was very suitable ($\bar{X}=4.03$) 2) the beauty was very suitable ($\bar{X}=4.00$) 3) the convenience was very suitable ($\bar{X}=4.11$) 4) the safety was very suitable ($\bar{X}=4.10$)

2. The evaluation by the interesting person and the tourists were revealed that by totally results were very suitable ($\bar{X}=4.42$). When separated into each aspects were found that 1) the identity was very suitable ($\bar{X}=4.29$) 2) the beauty was very suitable ($\bar{X}=4.43$) 3) the convenience was very suitable ($\bar{X}=4.43$) 3) the convenience was very suitable ($\bar{X}=4.49$) 4) the safety was very suitable ($\bar{X}=4.46$)

3. The evaluation by designing experts were revealed that the totally results were very suitable ($\bar{X}=4.12$). When separated into each aspects were found the 1) the identity was very suitable ($\bar{X}=4.11$) 2) the beauty was very suitable ($\bar{X}=4.15$) 3) the convenience was very suitable ($\bar{X}=4.11$) 4) the safety was very suitable ($\bar{X}=4.10$)

In conclude, the characteristics of the four products were very suitable.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(ก)
Abstract	(ค)
สารบัญเรื่อง	(จ)
สารบัญตาราง	(ข)
สารบัญภาพ	(ฉ)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของการออกแบบ	3
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	3
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
คำสำคัญ (keywords)	4
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดในการวิจัย	5
ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์	6
ข้อมูลประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์	10
บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน	20
ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์	26
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ศึกษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์	38
เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาปัญหาและความเป็นมาของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน	38

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพและคุณลักษณะ	
ที่ต้องการของผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	38
สรุป อภิปรายผล	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก	40
ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ	40
ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว	46
ผลการประเมินการตรวจสอบคุณลักษณะและคุณสมบัติทางกายภาพ	
ผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.56/2546)	
จากคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ	52
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปและอภิปรายผล	58
ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว	59
อภิปรายผลการวิจัย	60
สภาพปัญหาที่พบในการทำวิจัย	60
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ	41
4.2	แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบ ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์	42
4.3	แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบ ผลิตภัณฑ์กรอบรูป	43
4.4	แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบ ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจ	44
4.5	แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่ติดประดับตกแต่งประตูตู้เย็น	45
4.6	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
4.7	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบคอมพิวเตอร์	48
4.8	ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการออกแบบกรอบรูป	49
4.9	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบพวงกุญแจ	50
4.10	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบที่ติดประดับตกแต่งประตูตู้เย็น	51
4.11	แสดงสถานะภาพของคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	52
4.12	ผลการประเมินการออกแบบคอมพิวเตอร์ โดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	53
4.13	แสดงผลการประเมินการออกแบบกรอบรูปโดย คณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	54

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.14	แสดงผลการประเมินการออกแบบพวงกุญแจ โดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	55
4.15	แสดงผลการประเมินการออกแบบที่ติดประดับตกแต่ง ประตูตู้เย็นโดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	56

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ปราสาทสองพี่น้อง	12
2.2	เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย	13
2.3	ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ	15

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีชื่อเดิมว่า เพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่เคยเป็นที่ตั้งของเมืองเก่ามีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองครีเทพอายุนับพันปี นครเค็ดเมืองหล่มเก่า นครแห่งพ่อขุนผาเมือง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์.2549.) และอดีตเคยเป็นสมรภูมิรบบนเขาค้อ มีมะขามหวานที่เป็นผลไม้ประจำถิ่น ซึ่งมะขามหวานนั้นปัจจุบันเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ไปแล้ว มีสะเดาหวานพันธุ์เพชรป่าสัก มีประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ประเพณีแห่ผีตาโม่ ศิลปะการดนตรี(ต๊อบแก้ง) ระบายแถบลาน จิตรกรรมบนฝาผนังวัดนาทราย อำเภอหล่มเก่า และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนเขาค้อที่สำคัญของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางสู่จังหวัดในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจังหวัดได้มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่จังหวัดไม่มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนวิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532 : 129) กล่าวว่าคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ รังสิมา มโนปัญจศิริ (2543 : 4) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการตกแต่งบ้านที่สะท้อนถึงงานศิลปกรรมในสมัยต่างๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับการตกแต่งและการดำรงชีวิต จึงทำให้แนวโน้มการจำหน่ายของตกแต่งที่สะท้อนถึงศิลปกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นตามไปด้วย

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การเผยแพร่งานศิลปกรรมเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปได้เห็นความสำคัญของเมืองในประวัติศาสตร์ ผลงานด้านศิลปกรรมที่นอกเหนือจากการบริการการท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว การสร้างผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่

ระลึกโดยการนำเอาแนวคิดทางศิลปกรรมในท้องถิ่นมาประยุกต์ ออกแบบพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับการตกแต่ง และเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้ว ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์งานกะลามะพร้าว ซึ่งการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนดังกล่าวได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์แบบชัดเจนของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์แต่อย่างใด จากสภาพปัญหา นโยบายของรัฐบาลและการเผยแพร่งานศิลปกรรมรูปแบบของฝากของที่ระลึก ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำการศึกษาทางด้านศิลปกรรม ตลอดจนการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษางานศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. เพื่อให้กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้ของฝากของที่ระลึกสำหรับการจัดจำหน่ายที่มีคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตทางด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มชุมชน ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก ประดับตกแต่งอย่างละ ๔ รูปแบบรวม ๑๖ รูปแบบ

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้สนใจ/นักท่องเที่ยว และผู้ที่มีความรู้ด้านผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในท้องถิ่น

ขอบเขตด้านการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น ได้แก่ กะลามะพร้าวเท่านั้น

ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ จะทำการศึกษาวิจัยออกแบบผลิตภัณฑ์ของจากกลุ่มผลิตภัณฑ์เขตอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการออกแบบ

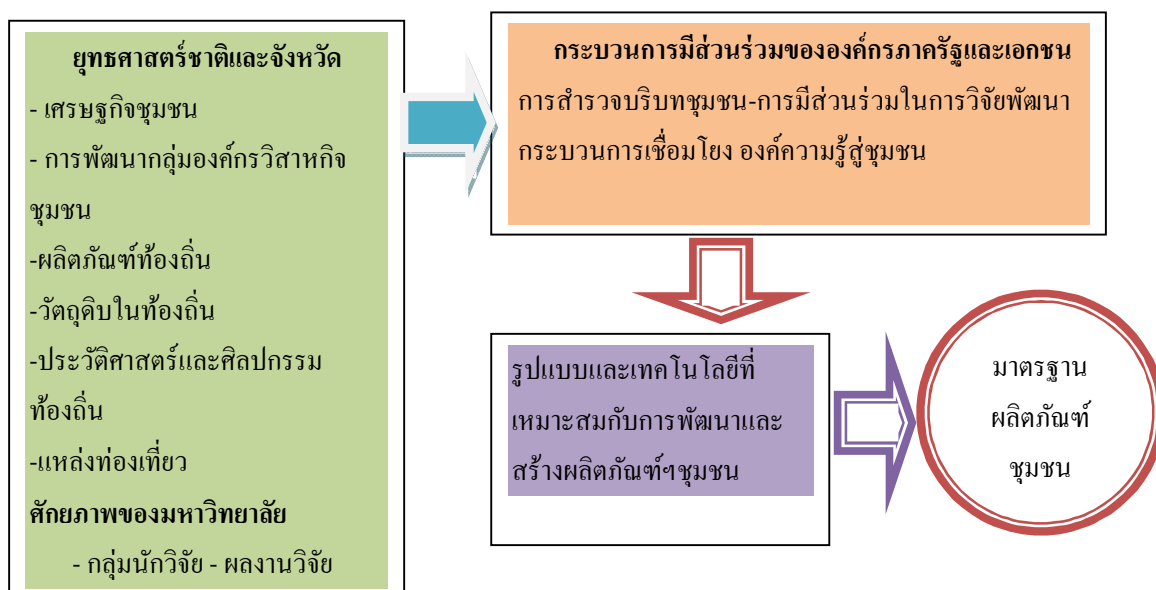
การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการออกแบบของฝากของที่ระลึกภายใต้แนวคิด ของฝากของที่ระลึกประเภทที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ผสมผสานกับประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เน้นประโยชน์ด้านใช้สอยและประดับตกแต่ง

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ปีงบประมาณ 2555 (ตุลาคม 2554 - กันยายน 2555)

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ลงพื้นที่สำรวจบริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อนเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการออกแบบและผลิตต้นแบบนั้นดำเนินการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาและสำรวจบริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์
2. ศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์-สังเคราะห์ข้อมูล
4. แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ชุมชน
5. ปฏิบัติการออกแบบ สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์งานไม้ งาน
กะลามะพร้าว งานแกะสลักเขาโค-กระบือ
6. ออกแบบพัฒนารูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน
7. สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์
8. ตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
9. สรุปผลการดำเนินการวิจัย และเผยแพร่ผลการวิจัยในวารสารการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นคุณประโยชน์ต่อชุมชนด้านการสร้างสรรค์วัสดุในท้องถิ่นการสร้างมูลค่าสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนอีกแนวทางหนึ่ง

คำสำคัญ (keywords)

ผลิตภัณฑ์ / ของฝาก / ของที่ระลึก / ผลิตภัณฑ์ชุมชน / Souvenir / Product / Community

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบการออกแบบโดยเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดเพชรบูรณ์ในรูปแบบของฝากของที่ระลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยและเรียบเรียงข้อมูลที่เป็นในการดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดในการวิจัย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ข้อมูลประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์
4. บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์
6. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการวิจัย

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของประเทศมีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์คือมะขามหวานและในอดีตเคยเป็นสมรภูมิรบระหว่างรัฐบาลกับผู้ก่อการร้ายบนเขาคืออันเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนจากสมรภูมิรบเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย ที่ผู้คนนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในช่วงวันหยุดราชการและวันหยุดเทศกาลต่างๆและนับวันก็มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะจังหวัดได้มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่จังหวัดไม่มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วทำที่ควรจะเป็น ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปแบบของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการ

ออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่น อีกแนวทางหนึ่งอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน

ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประวัติจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ สันนิษฐานว่ามีมาก่อนกรุงสุโขทัย จากตำนานและหลักฐานจากเมืองศรีเทพ เมืองนครเดิด และเมืองลุมบาจาย ลักษณะชุมชนกระจายอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำป่าสักจากการวิเคราะห์ที่สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์มีผังเมืองคล้ายกับเมืองพิษณุโลก คือใช้แม่น้ำไว้กลางเมืองเหมือนกัน และมีสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยอยู่รอบๆ ได้แก่ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ดอกบัวตูม) ที่วัดมหาธาตุ ส่วนที่ 2 สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่สร้างเมืองเพื่อเตรียมความปลอดภัยในการมีสัมพันธกับชาวยุโรป จากหลักฐานซากกำแพงเมืองก่อขึ้นด้วยอิฐขนาดใหญ่ในตัวเมืองเพชรบูรณ์ที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่ ทางด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ของวัดไตรภูมิ (ธงชัย จันทรรุ่งเรือง, 2539 :3)

2. ในสมัยสุโขทัย

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่าการขยายตัวของอาณาจักรสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้มีการขยายอาณาจักรมา ทางด้านทิศตะวันออก ถึงลุ่มแม่น้ำป่าสัก เมืองมบาจาย ถึงฝั่งโขงเวียงจันทร์และเวียงคำ จากหลักฐานหลักที่ 8 และศิลาจารึก วัด อโศการาม หลักที่ 93 (สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย) ได้กล่าวไว้ว่า “ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ ทรงทำเมืองวิษณุประและหลักฐานอีกอย่างก็ชี้ชัดได้ว่าเพชรบูรณ์เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัยคือ พุทธสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยแท้ และในการขุดค้นทางโบราณคดีพระเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. 2510 ค้นพบศิลปะมากมาย เช่น เครื่องสังคโลกของไทย และเครื่องถ้วยกับตุ๊กตาจีน”(ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2539:3)

3. ในสมัยอยุธยา

ในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ มีการปรับปรุงการปกครองหัวเมืองได้มีการแต่งตั้งเจ้าเมืองให้มีตำแหน่ง เป็นพระยาเพชรรัตนภักดีพิริยะพาหะ เจ้าเมืองโทศักดิ์นาหมื่นไรร่วมัยพระมหาธรรมราชาได้แต่งตั้งพระนเรศวรเป็นมหาอุปราช ปกครองหัวเมืองเหนือหัวเมืองเพชรบูรณ์ และให้พระยาศรีกรมอรรัตน์ เจ้าเมืองวิเชียรบุรี ยกทัพไปขับไล่พระยาละแวกที่เข้ามาถึงเมืองโคราช

และสระบุรี สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้พัฒนาเมืองเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหน้าด่านติดกับลาวโดยก่อกำแพงแน่นหนามั่นคง

4. ในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรด ให้สำรวจและเขียนแผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะที่ล้อมแม่น้ำป่าสัก ในสมัยรัชการที่ 5 ได้โปรดให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตรวจราชการเมืองในกลุ่มแม่น้ำป่าสัก และได้เสด็จมาถึงเมืองเพชรบูรณ์ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์รายงานเรื่องความไข้เมืองเพชรบูรณ์ และได้มีการปฏิรูปการปกครองหัวเมือง โดยจังหวัดหล่มสักได้ได้กับมณฑลอุดร และมณฑลนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2477 ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ ให้ขึ้นเป็นมณฑลพิษณุโลก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายทางคมนาคมก็สะดวกขึ้นแล้ว ส่วนอำเภอหล่มสักยุบเป็นอำเภอที่ชื่อว่าอำเภอวัดป่า ต่อมาปี พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นอำเภอหล่มสักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เซ็นสัญญาร่วมมือกับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร กรุงเทพฯและเมืองรอบๆ ถูกโจมตี จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงคิดย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่เพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2487 แต่สภาผู้แทนไม่เห็นชอบ (ธงชัย จันทรรุ่งเรือง, 2539:4)

5. ภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์

1) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศ ประกอบด้วย สันฐานหลัก 2 แบบ คือ ที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ - ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนานกับที่ราบ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขา ลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่ที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกันทั้งสองด้าน ทั้งทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก คือ ทิศตะวันออกมีภูเขาสูงเป็นเทือกเขายาวตลอดแนว ตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกันจังหวัดเลย ขอนแก่น ชัยภูมิ ถึงสระบุรี ทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูง ยาวตลอดแนวตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกับเขตจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดสระบุรี ถ้าหากอยู่ในตัวจังหวัดเพชรบูรณ์ จะมองเห็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

2) ลักษณะภูมิอากาศ

จากการจำแนกสภาพภูมิอากาศตามระบบของ คอป เพน (Kop Pen) จัดให้บริเวณจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีลักษณะอยู่ในโซนร้อน แบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นขึ้นสู่ประเทศทำให้มีฝนตกชุก ในช่วงกลางเดือน

พฤษภาคมถึงประมาณเดือนกันยายน และในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันตกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวจากประเทศจีนมีผลทำให้อากาศหนาวเย็น บริเวณที่สูงตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า และอำเภอเขาค้อ นานราว 6 เดือน ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม

3) ที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย อยู่ตรงบริเวณระหว่าง ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ประมาณเส้นรุ้ง (Latitude) ที่ 15 ถึง 20 องศา ถึง 17 องศา 10 ลิปดาเหนือ กับเส้นแวง (Longitude) ที่ 100 องศา 40 ลิปดา ถึง 101 องศา 45 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 และหมายเลข 21 ระยะทางประมาณ 346 กิโลเมตร

4) อาณาเขตติดต่อ

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่ค่อนข้างยาว ทอดยาวในแนวทิศเหนือ - ใต้ จึงทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีเขตการปกครองติดต่อกับเขตจังหวัดใกล้เคียงถึง 7 จังหวัด คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร

และจังหวัดนครสวรรค์

5) ขนาด

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 12,668.42 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7.9 ล้านไร่ และมีพื้นที่เท่ากับร้อยละ 13.80 ของขนาดพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งมีจังหวัดทั้งสิ้น 22 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันเพชรบูรณ์แบ่งออกเป็น 11 อำเภอ และในแต่ละอำเภอ มีขนาดพื้นที่ในการปกครองดังนี้

1. อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	2,810.00	ตารางกิโลเมตร
2. อำเภอหล่มสัก	1,535.35	ตารางกิโลเมตร
3. อำเภอหล่มเก่า	927.07	ตารางกิโลเมตร
4. อำเภอวิเชียรบุรี	1,632.00	ตารางกิโลเมตร
5. อำเภอชนแดน	1,137.00	ตารางกิโลเมตร

6. อำเภอหนองไผ่	1,360.20	ตารางกิโลเมตร
7. อำเภอศรีเทพ	801.00	ตารางกิโลเมตร
8. อำเภอป่าสามพัน	489.80	ตารางกิโลเมตร
9. อำเภอวังโป่ง	543.00	ตารางกิโลเมตร
10. อำเภอน้ำหนาว	620.00	ตารางกิโลเมตร
11. อำเภอเขาค้อ	1,333.00	ตารางกิโลเมตร

6) เผ่าพันธุ์กายภาพของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย ลัทธิชาติไทย และมีชนส่วนน้อยที่เป็นคนต่างด้าว เช่น ชาวจีน ชาวญวนและชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับชนส่วนน้อยนี้ลดลงไปมากเนื่องจากนโยบายของการเมือง

แต่เนื่องจากสภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอดีตมีสภาพเป็นป่าดงดิบ จึงทำให้คนต่างจังหวัดเข้ามาแสวงหาที่ทำกินมากมายถึงแม้จังหวัดเพชรบูรณ์จะได้ชื่อว่า “ดินแดนแห่งความตาย” เนื่องจากพิษไข้มาลาเรียซึ่งมีอยู่ชุกชุมแต่ก็ไม่ทำให้คนหวาดหวั่นประการใด ยังคงอพยพเข้ามาเสี่ยงตายกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้เพชรบูรณ์ปัจจุบันเป็นศูนย์รวมของคนทั่วประเทศที่ว่าได้ จนบางท่านให้ความเห็นว่าเพชรบูรณ์เป็นดินแดนไปสู่หลายๆภาคไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก จึงทำให้ประชาชนทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลมาสู่เพชรบูรณ์ จึงทำให้เพชรบูรณ์มีความเจริญมากขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว

7) ภาษาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กล่าวถึง ภาษาของชาวเพชรบูรณ์ไว้ว่า จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมของเพชรบูรณ์เราจะพบว่า ลักษณะภาษาของชาวเพชรบูรณ์ที่ปรากฏอยู่ในโบราณนั้นมีทั้งภาษาไทยน้อยและภาษาไทยคำ อันเป็นภาษาที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมีใช้ในคนไทยเชื้อสายลาวทั่วไป ลักษณะของภาษาไทยคำ

1. ออกเสียงพยัญชนะหลักที่ 3 คือ ค แทนหลักที่ 1 คือ ก เช่น กรรม เป็นคะลำเกียว เป็น เกียว
2. ออกเสียง ร เป็น ฮ เช่น รัก เป็น ฮัก , เรือน เป็น เฮือน, รีบ เป็น ฮีบ
3. พยัญชนะหลักที่ 1 ได้แก่ ก จ ต ป ควบกับ ร จะกลายเป็นพยัญชนะหลักที่ 2 ได้แก่ ข ฉ ถ ผ ดังนั้น กราบ เป็น ขาบ, โปรด เป็น โฝด, ปราง เป็น ผาง, ปราบ เป็น ผาบ
4. ออกเสียง ส เป็น ล เช่น สิ่ง เป็น จิ้ง
5. ไม่มีเสียงควบกล้ำของพยัญชนะ ร และ ล

8) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 15,826 บาทต่อปี พ.ศ. 2532 สภาพเศรษฐกิจของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อันดับแรกมีการเพาะปลูกพืชไร่จำพวกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วลิสง อันดับสองมีการเพาะปลูกข้าวและการทำสวนผลไม้ เช่น มะขามหวานนอกจากนั้นยังมีการปลูกยาสูบ พืชผักผลไม้เมืองหนาว ไม้ดอกไม้ประดับนอกจากนี้ก็มีอาชีพประมงสัตว์ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทำเลเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีเนินเขาอยู่ทั่วไป พื้นที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีการเลี้ยงสัตว์ทุกอำเภอ เช่น โคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกเพื่อบริโภคและเป็นรายได้เสริมสภาพสังคม ชาวเพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาศาสนาคริสต์ และด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

9) พืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีการปลูกมะขามหวานมานาน และนิยมปลูกกันมากจนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ามะขามหวานเมืองเพชรบูรณ์ มีรสนุ่มเป็นเลิศ และยังกลายเป็นไม้ผลที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดตลอดจนเป็นของฝากของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ไปสู่เพื่อนเพื่อน หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

ข้อมูลประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีกลุ่มสืบเชื้อสายและอพยพมาจากหลายภูมิภาค เพราะพื้นที่อาณาเขตของจังหวัดเป็นพื้นที่ยาวและล้อมรอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลายดังนั้น ประชากรของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีประชากรทั้งที่เดิมที่อาศัยอยู่ และมีกลุ่มชนอื่นที่อพยพเข้ามาทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านจิตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม

2. ด้านจิตรกรรม

1) จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

วัดนาทรายปัจจุบันนี้ มีชื่อว่า “วัดศรีมงคล” ตั้งอยู่บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จะสร้างมาแต่ พ.ศ.ใดไม่สามารถสืบทราบได้เพียงแต่อาศัยคำบอกเล่าของผู้ที่มีอายุมากที่สุด ในหมู่บ้าน ว่าเดิมของกลุ่มชนหมู่บ้านนี้ได้อพยพมาจากประเทศลาว เมื่อมาตั้งหมู่บ้านเป็นหลักแหล่งแล้วจึงได้สร้างวัด จึงสันนิษฐานได้ว่า วัดนี้คงสร้างประมาณตอนปลายกรุงศรีอยุธยา

โบสถ์ก็คงสร้างไว้เรียกกันมากับวัด อายุคงประมาณ 200 ปีเศษ ผนังภายในโบสถ์ทั้งสี่ด้าน มีภาพเขียนสวยงามมีผู้ที่เคยไปเห็นภาพเขียนที่วัดเชตุพนแล้วเปรียบเทียบกับเหมือนกันถือว่าเป็นภาพเขียนที่เก่าแก่มีความสวยงามแบบโบราณภาพที่เขียนเป็นประวัติพระเจ้าลิขชาติ เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็น วิถีชีวิตภูมิปัญญาพื้นบ้านของประชาชนสมัยนั้น เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่อย่างไร เช่น การประกอบอาชีพต่างๆ หานเนื้อ หาปลา ตลอดจนการเสพสม ภาพหมู่บ้านมีผู้คนมากมาย ภาพการค้าขายทางเรือ เป็นหลักฐานเด่นชัดได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมในสมัยนั้น และภาพบางตอนมีคนจีนถักผมเปียภาพนรกสวรรค์แบ่งปรัชญาพื้นบ้านไว้เป็นคติเตือนใจ ปรากฏให้เห็นบ้างแต่เลือนรางลักษณะเทคนิคของการเขียนภาพนั้นนับว่าเป็นฝีมือชั้นครู ซึ่งลีลาการเขียนภาพมีลักษณะอ่อนช้อย ลีลาสวยงามใช้สีฝุ่นผสมกาวหนังระบายภาพ ตัดเส้นแบบแบน เขียนภาพบนฝาผนังปูนเขียนด้วยสีฝุ่นยากที่จะหารูปภาพที่ปรากฏในจังหวัดเพชรบูรณ์

2) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพมีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี เป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับเมืองพิมาย ลพบุรี เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่อาณาจักรทวารวดี ปัจจุบันมีซากตัวเมืองกำแพง และปรางค์ปรากฏอยู่บริเวณที่ตั้งเป็นที่ราบมีกำแพงดินสูงรอบเมือง มีโบราณสถานประมาณ 134 แห่ง ศิลปกรรมที่สำคัญได้แก่ ปรางค์ศรีเทพ ปรางค์สองพี่น้อง เขาค้างใน

ในข้อเท็จจริงปริมาณของเมืองโบราณศรีเทพ ไม่ได้มีอาณาเขตอยู่แต่ขอบคูน้ำคันดินเท่านั้นเพราะพบหลักฐาน เช่น ศาสนาและรูปเคารพและรูปเคารพกระจัดกระจายทั้งในบริเวณนอกเมืองและในเมือง ที่สำคัญก็คือ ถ้ำเขามอรัตน ที่ต้องข้ามลำน้ำป่าสักและห่างจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ราว 12 กิโลเมตร ปรากฏการสลักรูปเคารพที่รวมกับเมืองศรีเทพบริเวณปากทางเข้าถ้ำ ชาวเมืองศรีเทพโบราณสลักพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระพุทธรูปยืน หน้าตรง มีการสลักรูปดอกบัวเป็นฐานพระโพธิสัตว์ศรีอริยศรีเมตไตร

ณ ตำแหน่งกลางเมืองมีศาสนสถานขนาดใหญ่ ชื่อเขาค้างในศาสนาพุทธ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบทวารวดี เช่นเดียวกับเจดีย์วัดโขลง ที่เมื่ออุบ้จังหวัดราชบุรี ผังพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ขนาดกว้าง 28.40 เมตรยาว 44.30 เมตร สูงประมาณ 12 เมตรใช้ศิลาแลงเป็นวัสดุหลัก ด้านบนมีร่องซากเจดีย์ขนาดใหญ่

ทางนอกเมืองศรีเทพด้านทางเหนือ ปรากฏโบราณสถานบ้านสปรือ ห่างจากเมืองศรีเทพไปราว 11.5 กิโลเมตร โบราณสถานในกลุ่มนี้คือ เขาค้างนอกซึ่งเป็นโบราณที่ใหญ่ที่สุดของศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีปรางค์ถ้ำทิศเหนือ และกลุ่มโบราณเขาค้างแก้วทางทิศใต้ และมีถ้ำเขามอรัตนทางทิศตะวันตก

ศรีเทพช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 สภาพบ้านเรือนในช่วงนี้ ศรีเทพถูกรอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมืองจากอาณาจักรเขมรพระนคร ซึ่งรุ่งเรืองอำนาจในขณะนั้น มีผลกระทบต่อดินแดนน้อยใหญ่ในแถบนี้เช่นกัน ขณะที่อำนาจทางทหาราวดีทางตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสลายตัวลง โบราณสถานปรางค์ศรีเทพ เป็นสถาปัตยกรรมในศิลปะร่วมเขมรหันหน้าไปทางทิศตะวันตกลักษณะของปรางค์แห่งนี้ส่วนฐานก่อด้วยศิลาแลง เป็นฐานบัวลูกฟักแบบเดียวกับสถาปัตยกรรมเขมรทั่วไป ส่วนตัวเรือนธาตุก่อด้วยอิฐแบบเดียวกับปรางค์สองพี่น้อง ในการขุดค้นบริเวณดังกล่าวพบชิ้นส่วนทับหลังรูปลายสลักต่างๆชี้ให้เห็นว่าปรางค์ดังกล่าวน่าจะสร้างอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 โดยเป็นศาสนาฮินดู และต่อมาภายหลังได้ถูกดัดแปลง โดยนำหินทรายมาสลักเพื่อเปลี่ยนแปลงแต่ไม่สำเร็จ จึงทิ้งร้างจนถึงปัจจุบัน

โบราณสถานปรางค์สองพี่น้อง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นปรางค์ 2 องค์หันหน้าไปทางทิศตะวันออกฐานก่อด้วยศิลาแลง องค์ปรางค์หรือองค์เรือนธาตุก่อด้วยอิฐมีประตูทางเข้าทางเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน ทำเป็นประตูหลอก มีมุขในลักษณะคล้ายซุ้มหน้าบันยื่นออกมาทั้ง 4 ด้านยกเว้นด้านหน้าของปรางค์องค์ใหญ่ที่ยื่นออกมาจากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบทับหลังและเสาประดับกรอบประตู โดยทับหลังจำหลักเป็นอุมาเมศ্বর คือ สลักรูปพระอิศวรอุ้มนางปารพดี ประทับนั่งอยู่เหนือโคอุสุภราชรูปแบบทางศิลปะเครื่องประดับสถาปัตยกรรมเหล่านี้สามารถกำหนดอายุปรางค์ 2 พี่น้องให้อยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 – 17 ในศิลปะขอมแบบบาปวนตอนครวัด ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู และต่อมาได้ดัดแปลงเป็นพุทธสถาน

ภาพที่ 2.1 ปรางค์สองพี่น้อง

3) วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวเพชรบูรณ์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้สนับสนุนให้สร้างวัดมหาธาตุมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เมื่อครั้งมาเมืองเพชรบูรณ์ ได้จารึกไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีไว้ว่า วัดมหาธาตุมีเจดีย์ใหญ่ฐานสี่เหลี่ยม แต่ยอดได้หักชำรุด มีลักษณะคล้ายเจดีย์ที่อยู่ในเมืองเก่าสุโขทัย คือเจดีย์แบบดอกบัวตูมอยู่บนยอด เรียกว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

ภาพที่ 2.2 เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

4) วัดไตรภูมิ

วัดไตรภูมิมีปรางค์ที่เก่าแก่อยู่หลังพระอุโบสถมีลักษณะแบบอยุธยาเป็นรูปทรงปรางค์ 1 องค์ เรือนธาตุและบัลลังก์มีซุ้มซ้อนกันขึ้นไปจากฐานพระปรางค์ย่อมุมไม้ 12 ซึ่งเป็นลักษณะของศิลปะอยุธยาอย่างชัดเจน

5) ด้านประติมากรรม

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนอกจากจะมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นแล้วยังมีประติมากรรมที่ทรงคุณค่าคือ ประติมากรรมปูนปั้นแบบนูนสูง ที่สวยงามติดอยู่ฐานเขาค้างในมีลักษณะเป็นรูปคนกระต่าย ส่วนหน้าตาไปตามจินตนาการของผู้สร้าง ลักษณะศิลปกรรมของเมืองศรีเทพเป็นศิลปะแบบขอม หรือสมัยลพบุรี อย่างเห็นได้ชัด ดังเช่น เทวรูปพระนารายณ์ รูปยักษ์ เทพารักษ์ ทำด้วยหินศิลาแลง ปูนปั้นลายผักกูดแบบนูนสูงติดอยู่บนฐานเขาค้างใน การสร้างองค์ปรางค์ ใช้ศิลาแลงมาประกอบสร้างโบราณสถาน และพร้อมกันนี้ยังศิลปะแบบทวารวดีปะปนอยู่ เช่น ธรรมจักร หรือพระพุทธรูป ศิลปธรรมจักร

เมืองศรีเทพจัดเป็นหนึ่งในเมืองโบราณยุคแรกที่มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวอินเดียในสมัยคุปตะและหลังสมัยคุปตะ จากการค้นพบประติมากรรม เนื่องในศาสนาพราหมณ์ที่มีอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9 - 14 จำนวนหลายองค์ที่เมืองศรีเทพ คือ ประติมากรรมศิลาพระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก อาจนำไปสู่ข้อสันนิษฐานได้ว่า มีชุมชนชาวอินเดียที่นับถือศาสนา พราหมณ์ ไวยณพนิกาย เข้ามายังตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในศรีเทพ

พระพุทธรูปสมัยทวาราวดี สลักด้วยศิลาทรายสีเทา สูงประมาณ 2.18 เมตรซึ่งกล่าวได้มาจากเมืองศรีเทพเช่นเดียวกัน พระพักตร์เป็นแบบทวาราวดีอย่างแท้จริงมีคพระศกมีขนาดใหญ่และมีเกตุมาลาวยังไม่มีรัศมีอยู่ข้างบน แต่หน้าประหลาดที่ว่ามีรูเจาะเป็นอุณาโลมที่พระนลาฏพระขนงและพระเนตรเจาะรูสำหรับฝังโลหะ พระองค์ยืนตรงตรองจี้วรห่มคลุมแต่ชายจีวรสองข้างพระองค์ได้หักหายไป รวมทั้งพระขงตั้งแต่พระขานู (หัวเข่า) ลงมาด้วย การกำหนดพระพุทธรูปองค์นี้ อาจทำได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าเรานึกถึงการเจาะศิลาแลงและสัมฤทธิ์สำหรับฝังโลหะในประติมากรรมเป็นที่นิยมทำกันมาก ในศิลปะขอมสมัยบาปวน นักวิชาการบางท่านกล่าวถึงลักษณะทางศิลปะของพระพุทธรูปศาสนาและศาสนาฮินดูในเมืองศรีเทพก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบ พระพุทธรูปแบบทวาราวดีมีจารึกเป็นคาถา เข ธัมมาฯ ภาษาบาลีบนฐาน ซึ่งแสดงว่าอิทธิพลของศิลปะทวาราวดี ได้แพร่เข้ามาถึงเมืองศรีเทพนอกจากนี้ยังมิผู้ค้นพบเศษธรรมจักรศิลาขนาดเล็กค่อนข้างใหญ่มีลายสลักแบบทวาราวดี ซึ่งปัจจุบันรักษาการอยู่ ที่ว่าการอำเภอศรีเทพ อนึ่งถ้ำมอรัตน์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ยังมีศาสนา ลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยทางใต้ของประเทศ

ศิวลึงค์ เทวสตรี ทวารบาลและรูปพระอาทิตย์ อันคล้ายคลึงกับประติมากรรมในสมัยพราหมณ์ที่สำคัญ คือ เทวรูป พระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก 8 เหลี่ยม และแผ่นทองคำสลักลายเป็นรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ ที่จริงแล้วเมืองศรีเทพประสมประสานวัฒนธรรมต่างรูปแบบให้เข้ากันได้ดี เห็นได้จากชุมชนนี้สร้างเทวรูปสวมหมวกแปดเหลี่ยมแบบศรีเทพ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมสกุลช่างศรีเทพ เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระกฤษณะและพระอาทิตย์

วัตถุที่สำคัญคงเป็นรูปศิลาทราย สูงประมาณ 1.14 เมตร เป็นประติมากรรมที่มีใบหน้าหลัก แสดงอารมณ์ ยิ้มแย้ม ซึ่งค้นพบที่เมืองศรีเทพ อย่างไรก็ตามเศียรนี้ก็มีการสวมหมวกอยู่ด้านล่าง และมีลวดลายอยู่เบื้องล่าง และมีลวดลายคล้ายลายไม้ ประดับอยู่สามด้าน ตรงกลางมีขนาดใหญ่ สวมดุมพุกกลม มีลายดอกไม้หกกกลีบสลักอยู่ภายใน อยู่บนประภาภรณ์พล เทวรูปองค์นี้ยืนตรง แบบเทวรูปพระอาทิตย์ ร่องรอยการแตกหักแสดงว่าเดิมมีกรทั้งหมด 4 กร

แผ่นทองสูงประมาณ 30 เซนติเมตร คุณเนเทวรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ สวมหมวกทรงกระบอกซึ่งมีลวดลายลูกประคำประดับและข้างบนมีลวดลายคล้ายดอกบัวมีประภามณฑลเป็นรูปไข่อยู่ด้านหลัง พระองค์สวมกุณฑล (ตุ้มหู) กรองศอ (สร้อยคอ) และพาหุรัด (กำไลต้นแขน) ชายพระเกสาประอยู่เหนือพระอังสา ที่ทราบว่าเป็นพระนารายณ์อย่างแน่นอนเพราะว่ามี 4 กร แผ่นทองนี้อายุราว ศตวรรษที่ 13 เพราะมีอิทธิพลพื้นเมืองเข้ามาปะปนกับศิลปะอินเดียแล้ว

สำหรับการขุดแต่ง เขาค้างใน ครั้งสุดท้ายโดยนายนิติและคณะซึ่งเป็นนักโบราณคดีกรมศิลปากร ได้ดำเนินการขุดแต่งทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้าของโบราณสถาน จากการขุดแต่งปรากฏว่าโบราณแห่งนี้ก่อด้วยอิฐศิลาแลงมีฐานเป็นลวดลายเครื่องประดับ ภาพปูนปั้นที่ได้จากการขุดแต่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ รูปบุคคล รูปสัตว์ และรูปพรรณพฤกษา

1.1) รูปบุคคล ภาพปูนปั้นประเภทนี้พบน้อยชิ้น ทั้งสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ และชำรุดแตกหัก ภาพดังกล่าวประกอบด้วยรูปมารหรือคนแคระ นอกจากนี้ยังมีรูปศิระบุคคลส่วนขา ส่วนแขน และส่วนของใบหน้า รวมทั้งเครื่องประดับร่างกาย ซึ่งล้วนแต่ชำรุดทั้งสิ้น

1.2) รูปสัตว์ ภาพปูนปั้นรูปสัตว์ ประกอบด้วย ส่วนศิระของม้า สิงค์ นาค ส่วนขาซึ่งเป็นขาของช้าง และส่วนลำตัวซึ่งน่าจะเป็นสัตว์ปีกจำพวกนกหรือหงส์ ภาพทั้งหมดมีสภาพไม่สมบูรณ์

1.3) รูปพรรณพฤกษา ภาพปูนปั้นประเภทสุดท้ายได้แก่ ลายก้านขด ลายใบไม้ ลายกนก ลายกระจัง รวมทั้งลายเรขาคณิต (สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ลายวงกลม ลายผสม) ลวดลายเหล่านี้มีสภาพแตกหักไม่สมบูรณ์

ภาพที่ 2.3 ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ

6. วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นงานประเพณีเก่าแก่ของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ สืบทอดกันมาช้านานหลายชั่วอายุคน เป็นประเพณีที่แปลกไม่มีปรากฏในที่อื่นๆ ซึ่งในวันสาทรไทย ของทุกปีของชาวเพชรบูรณ์จะเดินทางไปร่วมพิธีกันอย่างคับคั่ง ประเพณีอุ้มพระดำน้ำเมื่อก่อนมารเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น อุ้มพระดำน้ำ อุ้มพระสร่งน้ำ บางคนก็เรียกว่างานประเพณีสาทรไทยวัดไตรภูมิหรือประเพณีอัญเชิญพระสร่งน้ำก็ดี จนกระทั่งเดือนตุลาคม 2528 ทางคณะกรรมการได้ร่วมกันประชุมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดงานอย่างเป็นทางการและมีมติให้ใช้ชื่อว่า งานประเพณี “อุ้มพระดำน้ำ” งานประเพณีดังกล่าวนี้ จะจัดขึ้นบริเวณวัดไตรภูมิ ถนนเพชรรัตน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

พระพุทธมหาธรรมราชา เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิศิลปะสมัยลพบุรีหล่อด้วยเนื้อทองสัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง 13 นิ้ว สูง 18 นิ้ว ไม่มีฐาน พุทธลักษณะเป็นทรงเทริด พระพักตร์กว้าง พระโอษฐ์เบะ พระหนูป้านพระกรณยาวย้อย จนจรดพระอังสา ที่พระเศียรทรงเครื่องชฎาเทริด มีกระบังหน้า ทรงสร้อยพระศอ พาหุรัดและประคดเป็นลวดลายงดงามยิ่งเป็นศิลปะของขอมจึงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยลพบุรี (หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์,ม.ป.ป.)

ตามประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมามีชาวเพชรบูรณ์กลุ่มหนึ่งมีอาชีพจับสัตว์น้ำ อยู่ในแม่น้ำป่าสัก อยู่มาวันหนึ่งชาวประมงกลุ่มดังกล่าวได้ออกหาปลาตามปกติเช่นทุกวัน เผอิญวันนั้นเกิดเหตุการณ์ประหลาดตั้งแต่เช้าถึงบ่ายไม่มีใครจับปลาได้เลยซักตัวคล้ายกับว่าได้พินน้ำไม่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เลย สร้างความงุนงงให้แก่พวกเขาเป็นอย่างมากต่างพากันมานั่งปรึกษากันว่าจะทำประการใดดี ณ. บริเวณที่ชายเหล่านี้นั่งปรึกษากันอยู่นั้น ปัจจุบันคือบริเวณวังมะขามแพบ คำว่ามะขามแพบนั่นคือไร่ระก้านเอง บริเวณดังกล่าวอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทันใดนั้นกระแสน้ำในแม่น้ำแห่งนั้นหยุดไหลนิ่งอยู่กับที่แล้วค่อยๆมีพรายน้ำผุดขึ้นมาทีละฟองและทวีมากขึ้น มองดูคล้ายกับน้ำกำลังเดือดอยู่บนเตาไฟ ไม่นานก็เปลี่ยนเป็นวังน้ำวนขนาดใหญ่และลึกมาก ณ ที่แห่งนั้นทุกคนต่างมองดูกันอย่างมึนงง ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดขึ้นจากอะไรเหตุการณ์ดำเนินต่อไปจนกระทั่งกระแสน้ำแห่งนั้น ได้เริ่มคืนสู่สภาพเดิม และดูเอาเองก็พระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นมาจากใต้พื้นน้ำแห่งนั้น ลอยขึ้นมาอยู่เหนือผิวน้ำ มีการคำพูดกันว่าอยู่ตลอดเวลา เหมือนอาการของเด็กที่กำลังเล่นน้ำ เป็นที่แน่นอนว่าชาวประมงกลุ่ม

นั้นได้ประจักษ์ถึงความศักดิ์สิทธิ์จึงได้ลงไปอัญเชิญขึ้นมาประดิษฐานบนบกให้ผู้คนที่ทั้งหลายได้กราบไหว้สักการบูชา และพร้อมใจกันอัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดไตรภูมิในปัจจุบัน

ในปีต่อมาพอลงเทศกาลสารทไทย พระพุทธรูปที่ถูกอัญเชิญขึ้นมาจากแม่น้ำป่าสักได้หายไปอย่างไร้ร่องรอย ชาวเมืองก็ออกตามหากันจ้าละหวั่น ในที่สุดก็ไปพบพระพุทธรูปองค์นี้ตรงบริเวณที่พบครั้งแรกและกำลังคำพูดคำว่าอยู่พอดีจึงได้อัญเชิญมาอีกครั้งหนึ่งนับตั้งแต่บัดนั้นเมื่อถึงเทศกาลสารทไทย คือตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปี ภายหลังจากถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์แล้วเจ้าเมืองเพชรบูรณ์สมัยนั้นพร้อมด้วยข้าราชการตลอดจนประชาชนในเมืองเพชรบูรณ์จึงร่วมกันอัญเชิญพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ไปทำพิธีสงฆ์ น้ำที่วังมะขามแปบตรงที่พบครั้งแรกเป็นประจำทุกปี หากปีใดน้ำน้อยก็อัญเชิญไปสงฆ์น้ำที่วัดโบสถ์ชนะมารแทน ซึ่งต่อมาชาวเมืองได้ถวายนามท่านว่า “พระพุทธรมหาธรรมราชา” ส่วนความเชื่อในอีกแนวทางหนึ่งนั้นกล่าวว่า เทพเจ้าผู้สิงสถิตในองค์พระพุทธรมหาธรรมราชานั้น เป็นภิกษุโบราณ 2 รูปได้สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ตั้งแต่ครั้งเป็นมนุษย์ในสมัยลพบุรีต่อมากรุงสุโขทัยได้แผ่อำนาจขยายอาณาเขตถึงลพบุรีและอันเชิญ พระพุทธรมหาธรรมราชาไปประดิษฐานไว้ที่กรุงสุโขทัย จนมาถึงสมัยพระยาไทย กษัตริย์องค์ที่ 6 ในราชวงศ์พระร่วง ประจวบกับเพชรบูรณ์ได้ว่างกษัตริย์ผู้ครองนคร ได้โปรดให้ออกยาศรีเพชรรัตนานคราบาล นามเดิมว่าเรือง ได้เป็นเจ้าครองเมืองเพชรบูรณ์ โดยขึ้นตรงต่อกรุงสุโขทัย พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระพุทธรูป “พระพุทธรมหาธรรมราชา” มาด้วย สำหรับเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองโดยมีกระแสรับสั่งให้มาทางลำน้ำ หากแควที่ใดก็ให้สร้างวัดใหม่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นี้

สำหรับการเดินทางมาในสมัยก่อน อาศัยการล่องเรือมาทางน้ำยมจากสุโขทัยผ่านพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา แล้ววกเข้าลำน้ำป่าสักที่อยุธยาผ่านสระบุรี แล้วสู่จุดหมายปลายทางที่เพชรบูรณ์รวมระยะเวลาการเดินทางหนึ่งปีเต็ม เมื่อแรกมาถึงดำริจะนำพระพุทธรมหาธรรมราชาไปประดิษฐานไว้ที่วัดหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ แต่เป็นการขัดพระราชโองการจึงสร้างวัดขึ้นมาใหม่ให้ชื่อว่า วัดไตรภูมิ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแก่พระร่วง ซึ่งเป็นผู้พระราชทานชื่อเรื่องไตรภูมิพระร่วง

ในวันสารทไทยของทุกปี ทางจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้อัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชาประดิษฐานบนบุษบก แห่จากวัดไปตามเส้นทางในเขตเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา และได้อัญเชิญมาเฉลิมฉลองที่วัดไตรภูมิในวันสารทไทย ซึ่งเป็นวันที่สามของงานผู้ว่าราชการจังหวัดจะอัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชามาประดิษฐานบนเรือที่ทำน้ำหน้าวัดไตรภูมิแล้วพายเรือทวนกระแสน้ำในแม่น้ำป่าสัก ไปทำพิธีดำน้ำที่ทำน้ำวัดโบสถ์ชนะมารซึ่งเป็นวังน้ำลึก เมื่อถึงบริเวณพิธีผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ จะอัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชาเทิดไว้เหนือหัวดำน้ำ

ลงไปพร้อมกัน โดยหันหน้าไปทางทิศเหนือสามครั้ง หันหน้าลงทางใต้สามครั้ง ตามความเชื่อว่าจะทำให้น้ำทำอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

ความเชื่อในการอัญเชิญพระพุทธรูปมหาธรรมราชาดำน้ำ ผู้ที่ทำการอัญเชิญจะต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะตำแหน่งเทียบได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณซึ่งเป็นใหญ่ที่สุดในเมือง ความเสียสละของผู้เป็นใหญ่ในนครที่มีความห่วงใยในความทุกข์สุขของราษฎร และได้ชื่อว่าเป็นผู้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบต่อไป พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ จะให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าเมืองอัญเชิญไปดำน้ำแทนไม่ได้

7. ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคมไฟหัวฟ่อขุนผาเมือง

ประเพณีเส็งกลอง

เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวอำเภอหล่มสัก ซึ่งมีมาแต่โบราณ มักนิยมในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา และ ออกพรรษา ซึ่งการเส็งกลองมี 2 ลักษณะ คือจัดเส็งกลองร่วมกับงานบุญบั้งไฟ โดยเชื่อว่าการเส็งกลองเพื่อเป็นกรเชิญเทวดา มนุษย์โลก และภูตผี มาร่วมทำบุญบั้งไฟ โดยพร้อมเพียงกันในอีกลักษณะหนึ่ง เป็นการนัดหมายชาวบ้านต่างๆ ให้นำกลองมาเส็งแข่งกัน เพื่อประกวดในเรื่อง ความดัง กลองที่ดีได้เสียงดังที่สุด คือ มีเสียงทุ้ม กลาง แหลม ครบถ้วนจะเป็นผู้ชนะการแข่ง

ประเพณีล่องโคม

เป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในวันออกพรรษา ซึ่งเชื่อกันว่าหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้จำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ครบเดือนแล้วจึงได้ขึ้นไปเทศนาให้พระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดุสิตและลงมาเทศน์โปรดมนุษย์โลกและเมืองบาดาล ซึ่งเป็นที่พอใจของพญานาคยิ่งนัก พญานาคจึงได้ถวายบั้งไฟพญานาค เพื่อเป็นการส่งเคราะห์ร้ายรวมทั้งเป็นการขอขมาพระแม่คงคาด้วย ส่วนโคมไฟหรือโคมลอยที่ขึ้นไปในอากาศจะเป็นการบูชาเทวดา ลักษณะโคมไฟหรือโคมลอย ซึ่งลอยขึ้นในอากาศจะทำจากกระดาษสีต่างๆ จำนวน 60-80 แผ่น ต่อเป็นทรงกลม ทรงรี หรือรูปสี่เหลี่ยมต่างๆ มีช่องรับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ส่วนความสวยงามของโคมลอยนั้น จะดูที่ความสูง และระยะเวลาการลอยอยู่บนท้องฟ้า

ประเพณีข้าวหย่องของชาวหล่มสัก

หย่อง ความหมายจากพจนานุกรม หมายถึง เชี่ยนหมาก เครื่องของภาชนะ

พ้าข้าว ภาษาของชาวหล่มสัก หมายถึง ถาดที่รองอาหารคาวหวาน

หย่องภาชนะดินของชาวหล่มสัก หมายถึง ภาชนะที่ใช้รองด้วยอาหารคาวหวานตลอดจนผลไม้ ซึ่งจัดเตรียมเพื่อนั่งรับประทานอาหารร่วมกันวงละประมาณ 4-5 คนมักสาน

จากหวายหรือไม้ไผ่ สูงประมาณ 25-30 เซนติเมตร ปากกว้าง เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 40-50 เซนติเมตร

นอกจากการรับประทานอาหาร จาพาช้าวหย่องปกติที่บ้านแล้ว ชาวหล่มสักมักจะถือเป็นประเพณีในการเลี้ยงสังสรรค์ และงานมงคลต่างๆ โดยเชิญแขกมาร่วมงานและนั่งรับประทานอาหารที่พื้นเรือน โดยนั่งเป็นวง วงละประมาณ 4-5 คน โดยใช้มือปั้นข้าวเหนียวจากกระติบข้าวเหนียว ทำเป็นคำๆ แล้วจิ้มในกับข้าวในสำรับ (พาช้าวหย่อง) ซึ่งได้แก่ อาหารประเภทแจ่ว (น้ำพริก) ลาบ ส้มตำ ประกอบกันมีวงดนตรีไทยเดิมและการแสดงของนักเรียน นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ โดยกำหนดขึ้นในคืนแรกของงาน

ไหว้พ่อนผาเมือง

การจัดงานเลี้ยงกลอง ล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง เพื่อเคารพสักการะและเผยแพร่ประวัติเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง ปุชนิยบุคคลของชาติไทย คณะกรรมการจัดงานฯ จะมีการจัดงานเลี้ยงกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมืองเป็นประจำทุกปีช่วงเดือนธันวาคม มกราคม ประมาณ 5 วัน 5 คืน บริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมือง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ประวัติและเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบโดยทั่วกัน
2. เพื่อเผยแพร่และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจังหวัดได้กำหนดว่า “นครพ่อนผาเมือง” เป็นคำขวัญจังหวัดด้วย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการเลี้ยงกลอง และการล่องโคมไฟ ของชาวอำเภอหล่มสัก ให้ดำรงสืบต่อไป
4. เพื่อจัดการหารายได้ซื้อที่ดิน โดยขยายบริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมืองออกไป เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย ของชาวอำเภอหล่มสัก และใกล้เคียง

งานเลี้ยงกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งงานหนึ่ง ที่เกิดจากความพร้อมเพียง ความสมัครสมานสามัคคีของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน และกลุ่มพลังมวลชนที่ได้ให้ความร่วมมือเสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ เพื่อดำเนินกรจนบรรลุเป้าหมาย

7. งานกาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์

ความเป็นมาของงานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

งานเทศกาลชิมมะขามหวานเพชรบูรณ์ได้เริ่มจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2516 ในลักษณะท้องถิ่น อำเภอหล่มเก่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดการปลูกมะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดงานได้จัดติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 จังหวัดเพชรบูรณ์จึงได้มีการจัดประกวดมะขามหวาน ในงานเทศกาลฉลองรอยพระพุทธรูป วัดภูเขาดิน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สนับสนุนให้มีการประกวดธิดามะขามหวานให้จัดได้มีการออกร้านขายมะขามหวานขึ้นในงานการจัดงานเทศกาลชมมะขามหวาน ได้จัดระหว่างวันที่ 17-25 มกราคม ติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2542 ได้เปลี่ยนชื่องานเป็น “กาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ ” และได้ย้ายสถานที่จัดงานมาจนถึงปัจจุบัน ได้จัดที่สนามสถานที่ก่อสร้างศาลากลางแห่งใหม่ใกล้กับที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ร่วมกับองค์กรการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมผู้ปลูกมะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน(กรอ.) จังหวัดเพชรบูรณ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การจัดงานกาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) ประชาสัมพันธ์มะขามหวาน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงและเป็นพืชเศรษฐกิจ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวาง
- 2) ประชาสัมพันธ์ความเป็นมาของนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม
- 3) จัดหารายได้สนับสนุนกาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน ได้ปรับปรุงพันธุ์และรักษาคุณภาพของมะขามหวาน
- 4) เพื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน

การนำกะลามะพร้าวมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนสมัยก่อนที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น กระบายตักน้ำที่ทำจากกะลา กระจำไม้กะลา *พิณเปี้ยะ* หรือ *พิณเปี้ยะ* รวมไปถึงวัตถุเครื่องรางของขลังที่คนโบราณทำจากกะลาตาเดียว เป็นต้น ปัจจุบันคนรุ่นใหม่หลังได้คิดประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่มาจากกะลามะพร้าวเพิ่มเติมขึ้นมาอีกหลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระเป๋ากะลา เครื่องประดับ แก้ว ถ้วย ชาม เป็นต้น กะลามะพร้าวเป็นวัสดุที่หาได้ง่าย เพราะใช้มะพร้าวประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน จึงเหลือวัสดุเหลือใช้ คือ กะลา ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่จะนำกะลามาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่า

ชาวบ้านที่ ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นกลุ่มชาวบ้านอีกกลุ่ม ที่มีการนำกะลามาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆเช่นกัน ส่วนมากชาวบ้านในแถบนั้นจะ

ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากงาน ชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากกะลาที่กลุ่มชาวบ้านทำนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระถางดอกไม้เครื่องดนตรีจิว เป็นต้น ซึ่งกระบวนการผลิตนั้น เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกลูกมะพร้าว มีการปลอกมะพร้าวเพื่อคัดเลือกทรงของลูกมะพร้าวด้านใน การตัดลูกมะพร้าวเอาเนื้อออกแล้วคัดเลือกกะลาแต่ละลูก การขัดผิวกะลา การตัดเป็นรูปทรงตามแบบต่างๆ การเจาะรูกะลา จนถึงการประกอบชิ้นส่วนเป็นตัวผลิตภัณฑ์และตกแต่งเคลือบเงา ผลิตภัณฑ์กะลาเหล่านี้ได้สร้างประโยชน์เพิ่มพูนรายได้แก่ชาวบ้าน และเป็นการลดมลพิษ รักษาสิ่งแวดล้อมได้อีกแนวทางหนึ่ง

มะพร้าว พืชพรรณที่พบเห็นได้ทั่วไป ตามพื้นที่ชายทะเลทุกแห่งในประเทศไทย มะพร้าวเป็นพืชที่มีความผูกพันกับ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัติที่ดีของมะพร้าวคือส่วนต่างๆ ของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ หลากหลาย ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รกมะพร้าว กาบมะพร้าว รากมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่นิยมบริโภคในประเทศไทย เป็นอย่างมาก นิยมนำมาทำอาหาร ทั้งคาวหวาน นอกจากนั้น ยังสามารถนำมาทำอุตสาหกรรมน้ำมันมะพร้าว อุตสาหกรรมกะทิเข้มข้น มะพร้าวชูดแห้ง น้ำตาลมะพร้าว และอุตสาหกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของมะพร้าว เช่น เส้นใย ฯลฯ ปัจจุบันคนไทยนิยมนำยอดมะพร้าวเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากยอดมะพร้าวนำมาทำเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากยอดมะพร้าวนำมาทำเป็นอาหาร ยำ ผัด แกง ฯลฯ โดยเฉพาะต้มยำกุ้งยอดมะพร้าวเป็นเมนูยอดนิยมนิยม ซึ่งยอดมะพร้าวเป็นอาหารชนิดหนึ่ง ที่ปลอดสารพิษ และเพิ่มเส้นใยอาหารได้ดี สถาบันศิลปะและวัฒนธรรมฯ เห็นคุณค่าของมะพร้าวที่มีต่อวิถีชีวิตมนุษย์มายาวนาน จึงนำเสนอมะพร้าว รวมทั้งรวบรวมงานฝีมือต่างๆ ที่ใช้มะพร้าวเป็นองค์ประกอบ

มะพร้าว เป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง อยู่ในตระกูลปาล์ม เป็นพืชซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ในหลายทาง เช่น น้ำและเนื้อมะพร้าวอ่อนใช้รับประทาน เนื้อในผลแก่นำไปชูดและคั้นทำกะทิ กะลานำไปประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เช่น กระบาย โคมไฟ ฯลฯ นอกจากนี้มะพร้าวจัดเป็นไม้มงคลชนิด

หนึ่ง ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวง ได้กำหนดให้ปลูกมะพร้าวไว้ทางทิศตะวันออกของบ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคล

ความเชื่อ ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวงได้กำหนดให้ปลูกมะพร้าวบริเวณทิศตะวันออกของบ้านเพื่อให้เป็นสิริมงคล คนที่เกิดปีชวด ปีเถาะ ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวง ก็จัดให้มะพร้าวเป็นมิ่งขวัญของคนที่เกิดในปีดังกล่าว นอกจากนี้ การล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าว ก็เพราะมีความเชื่อว่าน้ำมะพร้าวเป็นน้ำบริสุทธิ์ ในพิธีกรรมทั้งทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ จะจัดให้มีมะพร้าวอ่อนเป็นเครื่องสังเวย เพราะมีความเชื่อว่ามะพร้าวเป็นตัวแทนแห่งความอุดมสมบูรณ์ และน้ำมะพร้าวเป็นน้ำที่บริสุทธิ์ เหมาะแก่การชำระล้างและการดื่มเพื่อเป็นสิริมงคล

ลักษณะทั่วไป มะพร้าว เป็นพืชยืนต้น ใบมีลักษณะเป็นใบประกอบแบบขนนก ผลประกอบด้วยเอพิการ์ป (epicarp) คือเปลือกนอก ถัดไปข้างในจะเป็นมีโซคาร์ป (mesocarp) หรือใยมะพร้าว ถัดไปข้างในเป็นส่วนเอนโดคาร์ป (endocarp) หรือกะลามะพร้าว ซึ่งจะมีรูศัลล้อยู่ 3 รู สำหรับงอก ถัดจากส่วนเอนโดคาร์ปเข้าไปจะเป็นส่วนเอนโดสเปิร์ม หรือที่เรียกว่าเนื้อมะพร้าว ภายในมะพร้าวจะมีน้ำมะพร้าว ซึ่งเมื่อมะพร้าวแก่ เอนโดสเปิร์มก็จะดูดเอาน้ำมะพร้าวไปหมด

ขณะที่มะพร้าวยังอ่อน ชั้นเอนโดสเปิร์ม (เนื้อมะพร้าว) ภายในผลมีลักษณะบางและอ่อนนุ่ม ภายในมีน้ำมะพร้าว ซึ่งในระยะนี้เรามักสอยเอามะพร้าวลงมารับประทานน้ำและเนื้อ เมื่อมะพร้าวแก่ ซึ่งสังเกตได้จากการที่เปลือกนอกเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ชั้นเอนโดสเปิร์มก็จะหนาและแข็งขึ้น จนในที่สุดมะพร้าวก็หล่นลงจากต้น

รายชื่อพันธุ์มะพร้าว

1. มะพร้าวไฟ
2. มะพร้าวน้ำหอม
3. มะพร้าวทะเล
4. มะพร้าวซอ
5. มะพร้าวพันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเดี่ยว

ประโยชน์ที่ได้รับจากมะพร้าว คนไทยคุ้นเคยกับมะพร้าวมาเป็นเวลานาน และใช้ประโยชน์จากทุกส่วนของมะพร้าว เช่น ผลอ่อนใช้รับประทานสด (น้ำและเนื้อ) เนื้อมะพร้าวจากผลแก่นำไปปรุงอาหารและขนมหลายชนิด และใช้สกัดน้ำมัน กากที่เหลือใช้เลี้ยงสัตว์ น้ำมันมะพร้าวใช้ประกอบอาหาร เนยเทียม และสบู่ เปลือกมะพร้าวนำไปแยกเอาเส้นใยใช้ทำเชือก วัสดุทำเบาะและที่นอน ขุยมะพร้าวใช้ทำวัสดุเพาะชำต้นไม้ กะลาใช้ทำภาชนะ ดักดวงของเหลว (กระจำ กระบวย ฯลฯ) ทำกระดุม เครื่องประดับ เครื่องดนตรี (ซอฮู้) ทำเชื้อเพลิง และถ่านกัมมันต์ (มีคุณสมบัติในการดูดซับสูง) ใบมะพร้าวทั้งอ่อนและแก่ ตลอดจนก้านใบใช้มุงหลังคา เครื่องจักสาร

ไม้กวาดทางมะพร้าว ใช้ทำรั้วและเชื่อเพลิง ลำต้นแก่ใช้ในการก่อสร้างประดิษฐ์เครื่องเรือน ยอดอ่อนใช้เป็นอาหาร จั่น (ช่อดอก) มีน้ำหวานรองมาดื่มเป็นน้ำผลไม้หรือทำน้ำตาล หมักทำเหล้าและน้ำส้ม รากใช้ทำยา สีย้อมผ้า และเชื่อเพลิง แต่อย่างไรก็ตามการปลูกมะพร้าวโดยทั่วไปก็เพื่อนำเอาเนื้อมะพร้าวไปประกอบอาหารและสกัดเอาน้ำมันเช่นเดียวกับปาล์ม

งานฝีมือจากมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่มีความผูกพันกับ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัติที่ดีของมะพร้าว คือ ส่วนต่างๆ ของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ หลากหลาย ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รากมะพร้าว กาบมะพร้าว รากมะพร้าวประเภทของรูปแบบผลิตภัณฑ์มะพร้าว เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรม มีมากมายหลายชนิด ขึ้นอยู่กับวัสดุที่มาจากส่วนต่างๆ ของมะพร้าว เช่น

ก้านมะพร้าว หรือแกนใบ นำมาผลิตงานหัตถกรรมได้หลายอย่าง เช่น ไม้กวาด เสวียน หม้อ หรือก้นหม้อ ที่รองจาน เครื่องประดับข้างฝา โป๊ะไฟฟ้า พัด ที่หุ้มภาชนะปักดอกไม้ กระเป๋าลือสตรี กระดาษใส่ผลไม้ เป็นต้น

กาบมะพร้าวหรือเปลือกมะพร้าว มีคุณสมบัติแข็งแรง คงทนต่อน้ำและน้ำทะเล มีความยืดหยุ่น และสปริงดี นำมาทำเชือก ทำพรม กระสอบ แปรงชนิดต่างๆ อวน ไม้กวาด เส้นใบสั้นใช้อัดใส่ของที่นอน เบาะรถยนต์ เป็นต้น

ใบมะพร้าว ใช้สานเป็นภาชนะใส่ของชั่วคราว ห่อขนม สานหมวกกันแดด สานเป็นเครื่องเล่นเด็ก และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปสัตว์ต่างๆ ของที่ระลึกประดับตกแต่ง

รากมะพร้าว เป็นเส้นยาว เหนียวมาก ใช้สานเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอย จำพวกตะกร้า ถาด ภาชนะสำหรับดอกไม้หรือใส่ของต่างๆ ประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมของที่ระลึก

รกมะพร้าว หรือเยื่อหุ้มคอมะพร้าว ลักษณะเป็นแผ่นใยหยาบบางๆ ยืดหยุ่นได้ แต่แยกขาดง่าย ใช้ผลิตหัตถกรรมประเภท กระเป๋า หมวก รองเท้าแตะ กล่องใส่ของ ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

กะลามะพร้าว มะพร้าวแก่จะมีความคงทนมาก ไม่หุดตัวแม้ถูกน้ำ ถูกแดด แต่จะเปราะง่าย หักง่าย หากกระทบกับสิ่งที่แข็งๆ ใช้ทำผลิตภัณฑ์ ภาชนะ เครื่องประดับ เครื่องดนตรี ที่วางแก้วน้ำ กระบวยตักน้ำ ที่เขี่ยบุหรี่ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มผลิตภัณฑ์

การทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเหล่านี้ เริ่มต้นจากการสังเกตถึงรอบข้างของคุณกิตติมา กองเวิน หรือน้าแก่ และสามีได้มองเห็นว่ากะลามะพร้าวที่เหลือทิ้งจากการประกอบอาหารและอื่นๆ นั้น น่าจะนำมาประดิษฐ์หรือทำประโยชน์อะไรได้หลายอย่าง จึงได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์

จากกะลามะพร้าวขึ้นมา และได้นำออกจำหน่าย ซึ่งได้ผลตอบรับทางด้านการตลาดเป็นอย่างดี หลังจากนั้นก็ได้มีการรวมตัวกับกลุ่มชาวบ้าน เป็นกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเกิดขึ้น

ชาวบ้านที่ ตำบลท่าแดง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมากชาวบ้านในแถบนั้นจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากงาน ชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากกะลาที่กลุ่มชาวบ้านทำนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระถางดอกไม้ เครื่องดนตรีจ๊ว เป็นต้น และผลิตภัณฑ์กะลาเหล่านี้ก็ได้สร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์
3. เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เสริม
4. เพื่อส่งเสริมงานหัตถกรรม

ผู้สนับสนุน

กลุ่มชาวบ้านในกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลา และ

คณะครู อาจารย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

จำนวนประชากร

จำนวนบ้านเรือนประชากรในเขต อบต. 11,142 คนและจำนวนหลังคาเรือน 2,535 หลังคา

อาณาเขตตำบล

ตำบลท่าแดง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของ อำเภอนองไผ่ ประกอบไปด้วย 11 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าแดง บ้านท่าสวย บ้านลำกง บ้านท่าเยี่ยม บ้านไร่ขอนแก่น ขวาง บ้านนาทุ่ง บ้านโลกสูง บ้านเนินคนธา บ้านเนินสะเดา บ้านโคกสระแก้ว บ้านหนองม่วง สภาพของชุมชน เป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม ดินส่วนมากเป็นดินลูกรัง เหมาะแก่การปลูกมะม่วง ปลูกมะขามและพืชยืนต้นต่างๆ

ทิศเหนือ ติดกับ ต.วังโปสถ์, ต.บ่อไทย อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

ทิศใต้ ติดกับ ต.เพชรละคร อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.วังท่าดี , ต.ท่าด้วง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

สถานที่

บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ต.ท่าแดง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ 67000

ข้อมูลผลิตภัณฑ์

1. โคมไฟกะลามะพร้าว จำหน่ายอยู่ที่ราคา 200- 5000 บาท/ชิ้น ราคาขึ้นอยู่กับความยากง่ายของชิ้นงานนั้นๆ
2. เครื่องดนตรีจ๊ว จำหน่ายอยู่ที่ราคา 300-400 บาท/ชิ้น แต่ละราคาขึ้นอยู่กับความยากง่ายของชิ้นงานนั้นๆ
3. กระถางดอกไม้ จำหน่ายอยู่ที่ราคา 35-45บาท/ชิ้น แต่ละราคาขึ้นอยู่กับขนาดของกระถาง

รายละเอียดที่ใช้

การทำงานทุกชิ้นงานมีระยะเวลาแตกต่างกันไปแล้วแต่ความยากง่ายของงาน เช่น โคมไฟ ระยะเวลาการทำงาน 2-3 วัน/ชิ้น การทำงานจะต้องมีความอดทน มีสมาธิ ความละเอียด การเอาใจใส่งาน เป็นส่วนใหญ่ จะทำให้งานที่ทำออกมาประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์

การนำวัสดุเหลือใช้จากท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นชิ้นงานผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ

วัตถุดิบที่ใช้

ส่วนใหญ่จะเป็น ลูกมะพร้าว-กะลามะพร้าว เศษไม้ที่เหลือใช้ต่างๆ ที่หาได้ในชุมชน นำมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงาน

หัวหน้ากลุ่ม นางสาว กิติมา กองเวิน

จำนวนสมาชิก 15 คน

การรวมกลุ่ม

คุณกิติมา กองเวิน และสามีได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวขึ้นมา ได้นำออกจำหน่าย ซึ่งได้ผลตอบกลับมาเป็นอย่างดี หลังจากนั้นก็ได้มีการรวมตัวกับกลุ่มชาวบ้าน เป็นกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเกิดขึ้น

การจัดตั้ง

มีการรวมตัวกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเริ่มเมื่อปี 2551 ประมาณ 4 ปี และได้เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP 3 ดาว เมื่อปี 2553

ระบบของงาน

จัดการทำงานอย่างเป็นระบบโดยการแบ่งงานรับผิดชอบเป็นส่วนๆ เช่น ฝ่ายวัตถุดิบ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายการผลิต ฝ่ายด้านสื่อการตลาด เป็นต้น

งบประมาณ การจัดตั้ง เป็นการรวบรวมเงินภายในกลุ่ม 150,000 บาท ในการจัดตั้ง

แหล่งจัดจำหน่าย งานOTOPตามสถานที่ต่างๆ , ออคิดร์ ,สนามหลวง2 ,จตุจักร

ค่าตอบแทน มีรายได้เข้ากลุ่มต่อปี 70,000-100,000 บาท/ปี

ปัญหาที่พบ

1. การรวมตัวของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ทำให้มีการติดขัดในการทำงาน
2. ขาดแนวคิดในการนำเศษกะลาชิ้นเล็กๆน้อยๆ ที่เหลือใช้จากงานกะลาอื่นๆ มาทำเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า
3. ขาดแนวคิด การออกแบบ รูปแบบผลิตภัณฑ์แบบใหม่ที่ไม่ซ้ำแบบเดิมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์

ความหมายของการออกแบบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของการออกแบบไว้ดังนี้

วัดนะ จูทะวิภาค (2527:10) กล่าวว่า การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์คือผลงานที่สร้างขึ้นโดยไม่ลอกเลียนของเดิมหรือความคิดเดิมที่มีมาก่อน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการทางด้านอื่นๆ

สาคร กันธโชติ (2528:6) ได้ให้ความหมายของการออกแบบว่า เป็นการรวบรวมหรือจัดองค์ประกอบทั้งที่เป็น 2 มิติ และ 3 มิติเข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ การนำองค์ประกอบของการออกแบบมาจัดรวมกันนั้นผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความงามอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการออกแบบ การออกแบบเป็นศิลปะของมนุษย์เนื่องจากการสร้างค่านิยมทางความงามและสนองทางคุณประโยชน์ทางกายภาพ

ส่วนมนตรี ยอดบางเตย (2538:3) ได้รวบรวมความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบเป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์จะต้องใช้การออกแบบทุกระยะเพื่อกำหนดการดำรงชีวิต เพราะเป็นการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายของชีวิตในทุกๆด้าน ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใช้การออกแบบเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตเป็น 2 ทางคือ

1. ออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางจิตใจ วิชาการทางการเรียนรู้การวางแผนรูปแบบโครงสร้างของสังคม ระเบียบแบบแผนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ การมีส่วนร่วมในครอบครัวการเลี้ยงดูปลูกฝังค่านิยม การปกครองการเลือกนับถือศาสนาเพื่อการปรองดองจิตใจให้เจริญงอกงาม ตลอดจนรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้มนุษย์จะต้องรู้จักกำหนดหรือเสาะหาแนวทางอันเหมาะสมตามสภาวะแวดล้อมและสนอง

ความปัดป้องของจิตใจเป็นสำคัญ การกำหนดวางแผนเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าวนับว่าเป็นการออกแบบเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

2. ออกแบบเพื่อสนองความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางด้านวัตถุ ที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดทำขึ้นและรู้จักปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ เครื่องใช้สอยต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้น โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมา เป็นการตอบสนองทางกายเป็นสำคัญ

หลักในการออกแบบ

มนตรี ยอดบางเตย (2538:5) กล่าวว่าปรัชญาของการออกแบบคือสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ และได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. ประโยชน์ใช้สอย(Useful of Function) คือ สิ่งจำเป็นอันดับแรกที่จะต้องสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่คนปรารถนาคือ เป็นประโยชน์ใช้สอย ความจริงในข้อนี้เป็นสิ่งที่นับออกแบบทั้งหลายต้องยึดถือเป็นแนวคิดในการออกแบบ

2. ความงามทางศิลปะ (Sense Beauty) หมายถึง ความรู้สึกทางความงาม กล่าวคือ เมื่อนักออกแบบสนองความต้องการในการใช้สอยและได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว สิ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนามต้องการก็คือ “ความงาม” หรือความรู้สึกทางศิลปะ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องไปควบคู่กัน โดยนักออกแบบจะต้องยึดถือเป็นแนวคิด

3. คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ(Material & Economic) เมื่อการออกแบบได้ดำเนินไปตามเป้าหมาย ในข้อที่ 1 และ 2 ดังกล่าวแล้ว สิ่งต่อไปที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงก็คือ คุณค่าทางวัสดุ (Value of Material) ที่จะนำมาใช้จะต้องมีคุณค่าในตัวเอง และเหมาะสมกับการที่จะผลิต ตลอดจนจะต้องคำนึงถึงภาวะทางเศรษฐกิจ(Economic)ของสังคมด้วย

4. แบบอย่างของวัฒนธรรม (Style & Culture) แบบอย่างและวัฒนธรรมเป็นอีกประการหนึ่งที่นักออกแบบที่ดีจะต้องยึดถือ เพราะในเรื่องของแบบอย่าง(Style)นักออกแบบเป็นนักวิชาการ ผู้ออกแบบที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในแบบอย่างและได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ สำหรับในเรื่องของวัฒนธรรมนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความเป็นสัญลักษณ์ของเชื้อชาติ การออกแบบจะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่คุณออกแบบนั้นสมควรจะสอดคล้องวัฒนธรรมลงไปหรือไม่แบบอย่างนั้นๆเหมาะสมกับวัฒนธรรมใด ซึ่งมีได้หมายความว่า จะต้องเป็นวัฒนธรรมประจำชาติเสมอไป จะเป็นวัฒนธรรมใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับแบบอย่างนั้น

การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ การออกแบบสิ่งของ เครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตเป็นจำนวนมากในรูปแบบสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อและผู้บริโภคในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ(วิรุณ ตั้งเจริญ,2539:111)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นมีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่สมัยยุคหินเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชีวิตที่สกัดจากหิน ก็คือสิ่งที่มนุษย์ในยุคนั้นคิดทำขึ้นในแบบเรียบง่ายเพื่อใช้ในงานต่างๆ เช่นเป็นอาวุธในการล่าสัตว์(ออสวอลล์,2543:8) และมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการผลิตใหม่นั้นอาจเป็นลักษณะของการปรับปรุงเลียนแบบบางประการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เดิมหรือสร้างสรรค์คิดค้นขึ้นใหม่ก็ตามทั้งนี้ ผู้ออกแบบต้องเข้าใจชัดเจนถึงเงื่อนไข ในการออกแบบชิ้นงานนั้นๆ ด้วยในเมื่อกิจกรรมของมนุษย์นั้นมีอยู่หลากหลาย (ออสวอลล์,2543:9)กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ถูกแบ่งเป็นกลุ่มหรือประเภทต่างๆกันคือ

1. ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค
2. ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในสำนักงาน เพื่อการบริการ
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล ความทนทานสูง
4. ผลิตภัณฑ์ยานยนต์เพื่อการเดินทางขนส่ง

หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์

1. สาคร กันธโชติ(2528:35)กล่าวว่าข้อคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีดังนี้
ความปลอดภัย (Safety) การออกแบบต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค
บริโภค เช่น เมื่อใช้ผลิตภัณฑ์แล้วจะไม่เกิดสารพิษที่เกิดอันตรายต่อชีวิต ไม่เกิดอันตรายได้ง่ายมีความปลอดภัยสูง
2. ความแข็งแรง (Strength) หมายถึง ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะเลือกใช้โครงสร้างให้เหมาะสม ให้มีความแข็งแรงทนทาน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการประหยัดประกอบด้วย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) คือ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน ขนาด และขีดจำกัดของผู้บริโภคและบริโภค
4. ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics of Appeal) คือ ต้องออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีรูปร่าง ขนาด สีสันสวยงามน่าใช้ชวนให้ซื้อ นอกจากนี้ควรจะช่วยยกระดับเกี่ยวกับบรรณนิยมนในด้านรูปร่าง ขนาด สีสัน แก่ผู้บริโภคและบริโภคให้ดียิ่งขึ้น

5. ราคาพอสมควร (Cost) นักออกแบบที่ดีควรรู้จักเลือกกำหนดการใช้วัสดุที่ถูกต้อง รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อการผลิตได้ง่ายและสะดวก ซึ่งส่งผลไปถึงราคาผลิตภัณฑ์ หากเรารู้จักการใช้วัสดุที่ดีอยู่แล้วจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ราคาพอสมควรตามความต้องการของตลาด

6. การซ่อมแซมง่าย (Easy of Maintenance) คือต้องทำการออกแบบให้สามารถแก้ไขและซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น ค่าบำรุงรักษาและการสึกหรอต่ำ

7. วัสดุ (Materials) นักออกแบบควรจะเลือกใช้วัสดุให้ถูกต้องเหมาะสมกับงานว่าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ในสถานที่ใด เช่น ใช้ที่บ้านพักตากอากาศชายทะเลควรจะใช้วัสดุชนิดใดจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงปริมาณของวัสดุด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด หาซื้อได้ง่าย ราคาของวัสดุเหมาะสมกับชนิดประเภทผลิตภัณฑ์หรือไม่

8. กรรมวิธีการผลิต (Production) เมื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว สามารถผลิตได้สะดวกรวดเร็วประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่สามารถใช้ทำการผลิตได้หรือไม่

9. การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะไกลหรือระยะใกล้ กินเนื้อที่ในการขนส่งหรือไม่ การขนส่งทางบกและทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร เพื่อเป็นการรักษาผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดก่อนถึงมือผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นก่อนอื่นนักออกแบบต้องทำความเข้าใจกับประเภทของผลิตภัณฑ์ว่ามีขอบเขตการใช้งานกว้างขวางเพียงใด ผลิตภัณฑ์จะถูกนำไปใช้ในที่ใดบ้าง ใครเป็นคนใช้ข้อมูลต่างๆเหล่านี้จะช่วยให้ นักออกแบบสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

กระบวนการออกแบบ

นักออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องตามความต้องการของตลาด โดยพิจารณาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีมาอย่างไรบ้าง มีการปรับปรุงหรือพัฒนาไปได้ไกลเพียงใด

2. หน้าที่ใช้สอยผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับที่จะทำการออกแบบใหม่นั้นมีมาอย่างไรบ้าง และควรปรับปรุงส่วนใดบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ใช้สอย

3. ความสะดวกสบายในการใช้ คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความสัมพันธ์กันกับผู้ใช้อย่างเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

4. ความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างไรบ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน
5. ความสะอาดของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไรจึงจะช่วยรักษาความสะอาดได้ง่าย
6. การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไร จึงจะช่วยประหยัดเนื้อที่ในการเก็บรักษา เช่น สามารถพับได้ วางซ้อนกันได้เมื่อยังไม่มีนำมาใช้
7. รูปร่าง ผลิตภัณฑ์ที่ควรมีรูปร่างที่สวยงาม และเหมาะสมกับการใช้งาน
8. สี ควรใช้สีอย่างไร จึงเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์นั้นๆ และสมัยนิยมของลูกค้าเป็นอย่างไร
9. โครงสร้างผลิตภัณฑ์ควรมีโครงสร้างเป็นอย่างไรต้องการความแข็งแรงมากน้อยแค่ไหน การกำหนดอายุการใช้งาน
10. วัสดุที่ออกแบบควรเลือกหาวัสดุใหม่ๆที่เหมาะสมกับการใช้งานให้มากที่สุด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับความร้อนความเย็นควรมีความแตกต่างกันอย่างไรจึงจะเหมาะสมและประหยัด
11. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด
12. ความประณีตของผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องการความประณีต
13. การบรรจุ ผลิตภัณฑ์ควรมีการบรรจุอย่างไรจึงจะปลอดภัยไม่เกิดการเสียหายได้ง่าย ตั้งแต่เริ่มส่งออกจากโรงงานไปยังตลาดจนถึงผู้บริโภค
14. รายละเอียดผลิตภัณฑ์มีแบบอย่างไรบ้างควรจะศึกษาให้ครบถ้วนเพื่อประกอบการวิจัยและตัดสินใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่
15. ผลิตภัณฑ์นี้บริษัทเป็นผู้ผลิตโดยใช้สัญลักษณ์หรืออะไรชักจูงอย่างเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กัน
16. ราคา นักออกแบบควรคำนึงถึงราคาของผลิตภัณฑ์ประกอบการพิจารณาในการออกแบบด้วยเพื่อให้ทราบว่าควรเพิ่มเข้าไปหรืออะไรควรตัดออกเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสม
17. ความทนทานของผลิตภัณฑ์ควรทนทานและเหมาะสมกับระยะเวลาการใช้งานและคุ้มค่างับจำนวนเงินที่ลูกค้าลงทุนซื้อไปใช้

องค์ประกอบในการออกแบบ (Design Elements)

สถาพร คีบุญ ณ ชุมแพ (2550:2) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบในการออกแบบไว้ว่าหาสร้างงาน 2 มิติ และ 3 มิติ โดยสร้างสรรค์ผลงานจำเป็นต้องใช้ส่วนประกอบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ดังนั้นจำเป็นต้องรู้คุณลักษณะและคุณค่าของส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. จุด (Point) หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของส่วนประกอบต่างๆอาจจะเป็นบริเวณเป้าหมายหรือจุดหมายก็ได้

2. เส้น (Line) หมายถึง เมื่อจุดเคลื่อนที่ทำให้เกิดเส้นต่างๆเส้นมี 5 ชนิดได้แก่ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด เส้นพื้นปลาหรือเส้นหยัก และเส้นขนานหรือเส้นปะ

3. รูปร่าง (Shape) คือ ขอบเส้นรอบนอกที่มาบรรจบกันเป็นรูปสองมิติ ได้แก่

3.1 รูปร่างมาตรฐาน (Basic Shapes) มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต 4 ลักษณะดังนี้

- 1) รูปสามเหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 3 เส้น มาบรรจบกัน
- 2) รูปสี่เหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 4 เส้น มาบรรจบกัน
- 3) รูปหลายเหลี่ยม คือ รูปที่มีมากกว่า 4 มุม 4 ด้านขึ้นไป
- 4) วงกลมและรูปวงรี คือ รูปที่มีเส้นโค้งเส้นเดียวมาบรรจบกัน

3.2 รูปร่างอิสระ (Free Shapes) คือ รูปลักษณะที่บอกไม่ได้ว่าเป็นรูปทรงมาตรฐานแบบใดแน่ มีรูปร่างไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้

4. รูปทรง (Form) คือ รูปที่มีลักษณะ 3 มิติ มีทั้งด้านยาว ด้านสูง ด้านลึก หรือด้านหนา เป็นแท่งเหลี่ยม มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) รูปทรงมาตรฐาน มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต แบ่งเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยมหรือลูกบาศก์ รูปทรงกรวย รูปทรงกรวยกลม รูปทรงกระบอก และรูปทรงกลม

2) รูปทรงอิสระ หรือ รูปทรงนามธรรม คือ รูปทรงที่ดัดแปลงมาจากรูปทรงมาตรฐาน แล้ววิวัฒนาการออกแบบเดิม มีรูปลักษณะแปลกๆ ออกไปให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้

5. แสงและเงา (Light & Shade or Chiaroscuro) คือ แสงสว่างและเงามืดที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการมองเห็นสิ่งต่างๆว่ามีลักษณะใด ตลอดจนพื้นผิวขรุขระ เรียบ และส่วนละเอียดเป็นอย่างไร

1) แสง (Light) หมายถึงความสว่างที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) เงา (Shade) หมายถึง ส่วนมืดที่อยู่ตรงกันข้ามกับแสงสว่าง

6. ทฤษฎีสี (Color theory) เกี่ยวกับการรับรู้และสัมผัสสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ส่วนใหญ่ใช้สายตาเป็นระบบสัมผัสที่ละเอียดอ่อนทั้งความสามารถในการแยกสี ซึ่งเป็นส่วนที่เสริมมิติของการมองเห็น การใช้สีจากวงจรสีธรรมชาติ มีวิธีการนำมาใช้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1) วรรณะของสี (Tone) การใช้สีวิธีนี้แบ่งในวงสีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สีร้อน และสีเย็น

2) ค่าของสี (Value) หมายถึงความแก่อ่อนของสี ความหนักเบาของสี

3) สีกลมกลืน (Harmony) หมายถึง สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่น ๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว ซึ่งในวงสีธรรมชาตินับเรียงตามกันไปจะวนไปทางใดก็ได้

4) สีส่วนรวม (Totality) สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่น ๆ เป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว

5) ความเข้มของสี ความจัดของสี (Intensity) หมายถึง สีที่มีจุดสว่างสดใสอยู่ในกลุ่มสีที่ถูกลดความจัดลงไป

6) การกลับค่าของสี (Discord) หมายถึงการใช้สีกลับกัน โดยมากจะใช้สีคู่ประกอบหรือสีคู่ตรงกันข้ามตัดกันอย่างแท้จริง ในวงสี เช่น ม่วงเหลือง

7) สีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง การใช้สีโดยสีเริ่มต้นเป็นสีตัวตั้งหรือสีที่ต้องการเป็นสีเอกรงค์ แล้วนับต่อไปทางซ้ายหรือขวาอีก 5 สี

8) สีตัดกัน (Contrast) หมายถึงมีที่ใช้ระบายสีต่างกัน ทำให้สีเกิดตัดกัน

7. สัดส่วน (Proportion) หมายถึง ความสัมพันธ์กันระหว่างขนาดขององค์ประกอบต่างๆ เช่นขนาดของคน สัตว์และสิ่งของเป็นต้น จึงเกิดความสวยงาม

8. บริเวณ (Space) หมายถึง ช่องว่างวัตถุที่ปรากฏเป็นรูปทรงในผลงานบางทีก็เรียกกันว่า “ช่องไฟ” ช่องว่างต่างๆเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน มีระยะใกล้ ไกล กว้าง แคบต่างกันไป

9. จังหวะ (Rhythm) หมายถึง ความซ้ำ ความเร็วที่ปรากฏขึ้นในองค์ประกอบศิลป์ อันเกิดจากลีลา จังหวะต่างๆกันเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันกับบริเวณ สัดส่วน เส้นสี รูปทรง รูปทรง และลักษณะผิว

10. ลักษณะผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะผิวหน้าของวัตถุที่ปรากฏในงานศิลป์ เช่น หยาบ ละเอียด หนา ทึบ ด้าน มัน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนละเอียดขององค์ประกอบนั้นๆ ลักษณะผิวอิทธิพลทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึทางจิตสัมผัสและกายสัมผัสด้วย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

1. ขอบข่าย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวประเภทที่ใช้กับอาหาร ใช้เป็น เครื่องประดับ ใช้เป็นของตกแต่ง และใช้เป็นของใช้ทั่วไป

2. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นหรือประดิษฐ์ขึ้นจากกะลามะพร้าวเป็นหลัก โดยผ่านกรรมวิธีการตกแต่ง ขัดเงา อาจมีการเคลือบด้วยสารเคลือบเงา และอาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่นๆ

3. ประเภท

3.1 ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว แบ่งตามการใช้งานออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1.1 ประเภทที่ใช้กับอาหาร เช่น ถ้วยชาม แก้ว ส้อม ทับพี

3.1.2 ประเภทที่ใช้เป็นเครื่องประดับ เช่น เข็มกลัด เข็มขัด กิ๊บ

3.1.3 ประเภทที่ใช้เป็นของตกแต่ง เช่น โคมไฟ เจึงเทียน โมบาย

3.1.4 ประเภทที่ใช้เป็นของใช้ทั่วไป เช่น ที่เขียนหูหิ้ว ที่รองแก้ว ที่ใส่ปากกา

4. คุณลักษณะที่ต้องการ

4.1 ลักษณะทั่วไป ต้องมีรูปร่าง รูปทรงที่เหมาะสมและสวยงาม ในกรณีที่มีการประกอบด้วยวัสดุอื่นๆ ต้องติดแน่น คงทน ประณีต และเหมาะสมกับชิ้นงาน

4.2 การรื้อซึม ในกรณีที่ใช้บรรจุอาหาร ต้องไม่รื้อซึม

4.3 การเคลือบเงา ผิวที่เคลือบเงาต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ ในกรณีที่ใช้กับอาหารส่วนที่สัมผัสกับอาหาร ต้องไม่ใช่สารเคลือบเงา

4.4 การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์

5. การบรรจุ

5.1 หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวในภาชนะบรรจุที่สะอาดแห้ง และผนึกได้เรียบร้อย

6. เครื่องหมายและฉลาก

6.1 ที่ฉลากผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าวทุกหน่วยหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าวทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้อย่างชัดเจน

- (1) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น เจ็มกลัด กีบ
- (2) เดือน ปีที่ทำ
- (3) ขนาด จำนวนหน่วยบรรจุ
- (4) ข้อแนะนำในการใช้ (ถ้ามี)
- (5) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

7. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

7.1 รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าวประเภทเดียวกัน ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

7.2 การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้อย่าง

7.2.1 การชักตัวอย่าง ให้ชักตัวอย่างผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าว โดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน 5 ตัวอย่าง

7.2.2 เกณฑ์ตัดสิน ตัวอย่างผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าวทุกตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วต้องเป็นไปตามข้อ 4.1 ถึงข้อ 4.4 ข้อ 5. และข้อ 6. จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าวรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

8. การทดสอบ

8.1 การทดสอบลักษณะทั่วไป การเคลือบเงา การใช้งาน และภาชนะบรรจุ ให้ตรวจพินิจ

8.2 การทดสอบการรุ่มซึม ในกรณีที่ใช้บรรจุอาหารให้ทดสอบโดยการเติมน้ำ แล้วตรวจพินิจดูรอยรุ่มซึมทันที

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย จันทรรุ่งเรือง (2539) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาศิลปะพื้นบ้านของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ผลปรากฏว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการผลิตผลงานศิลปะพื้นบ้านหลายประเภทและทำกันหลายหมู่บ้าน จึงควรมีการพัฒนาส่งเสริมในแบบระบบครบวงจร และควรร่วมกันทั้งภาครัฐ

และเอกชน อาทิเช่น ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปลูกไม้ไฟ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อปลูกกัก จะทำให้มีวัตถุดิบป้อนได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน การผลิตอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยใช้พัฒนาคุณภาพของผลผลิต จัดตั้งศูนย์การจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีนโยบายให้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศจังหวัดหนึ่ง และผลผลิตศิลปะพื้นบ้านก็สามารถผลิตเพื่อเป็นของขวัญที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างหนึ่ง

ภัสกร ใจผ่องใส (2549) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบประดับโคมไฟประดับตกแต่ง ชุดธรรมชาติไม้เลื้อย ผลปรากฏว่า โคมไฟประดับตกแต่ง ชุดไม้เลื้อย มีรูปลักษณะที่มีความเหมาะสมกับการสร้างบรรยากาศให้กับร้านอาหาร ในระดับที่ดีมาก ร้อยละ 55 ระดับดี การให้แสงของโคมไฟแบบที่ 1 ในระดับดีมาก ร้อยละ 37.7 ระดับดี 37.5 การให้แสงของโคมไฟแบบที่ 2 ในระดับดีมาก ร้อยละ 22.5 ระดับดี ร้อยละ 30 รูปลักษณะวัสดุของโคมไฟแบบที่ 1 ในระดับดีมาก ร้อยละ 35 ในระดับดี ร้อยละ 25 รูปลักษณะวัสดุของโคมไฟแบบที่ 2 ในระดับดีมาก ร้อยละ 32.5 ในระดับดี การดูแลรักษาการทำความสะอาดในระดับดีมาก ร้อยละ 37.5 ระดับดี ร้อยละ 30.0 จากกระบวนการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า การออกแบบโคมไฟ ชุดไม้เลื้อยมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

เสกสรร ดันยาภิรมณ์ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบโคมไฟเครื่องเคลือบดินเผาโดยมีแรงบันดาลใจจากศิลปะสมัยสุโขทัย ผลปรากฏว่า 1) โคมไฟเครื่องเคลือบดินเผาที่ได้จากการออกแบบมีลักษณะงานโดยรวมเป็นงานรูปทรงเรขาคณิต สีขาว มีลวดลายปูนดำมีทั้งหมด 4 ชุด 2) เนื้อดินที่นำมาใช้ในการผลิตเป็นเนื้อดินชนิด ปอร์สเลน (Porcelain) เเผาที่อุณหภูมิ 1,230 องศาเซลเซียสในบรรยากาศการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ 3) เคลือบหินพื้นน้ำอุณหภูมิ 1,230 องศาเซลเซียส เป็นเคลือบผิวมันมีสูตรทางเคมี มีส่วนประกอบของวัตถุดิบมีดังนี้ วัตถุดิบประกอบด้วย โปรแทช เฟลด์สปาร์ ร้อยละ 51.95 แคลเซียมคาร์บอเนต ร้อยละ 18.68 แมกนีเซียมคาร์บอเนต ร้อยละ 8.03 ควอทซ์ ร้อยละ 18.72

จตุพร เทวกุล (2544) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบแจกันเครื่องเคลือบดินเผา ผลปรากฏว่า 1) แจกันที่ออกแบบ เป็นแจกันที่มีขนาดและรูปทรงต่างกัน จำนวน 5 ชุด คือ สะแฉนา 1 สะแฉนา 2 สะบ้า 1 สะบ้า 2 และสำโรง แจกันที่ได้รับรูปแบบที่สอดคล้องกับการตกแต่งบ้านในปัจจุบัน และสามารถผลิตในระบบอุตสาหกรรม ได้ 2) เนื้อดินที่นำมาใช้ในการผลิตเป็นเนื้อดินสโตนแวร์เผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส 3) เคลือบที่นำมาใช้เคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน เเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส จากการแปรค่าอุณหภูมิเนื้ยมแลชิลิกา

ฐานัส คณะนา (2549) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบแจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอยทะเล ผลปรากฏว่า แจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอยทะเลมีความสวยงามทางด้านรูปทรงให้ความรู้สึกอึดสมบูรณ์ มีชีวิตชีวา เส้นรอบนอกมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่องรับกับรูปทรงให้ความรู้สึกเบาน่าสนใจ จากความรู้สึกนี้จึงนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบแจกันสำหรับตกแต่งบ้าน ที่มีลักษณะพิเศษคือ เมื่อพิจารณาผลงานแต่ละชิ้นก็ยังสามารถทำหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์เฉพาะตัว แต่เมื่อนำมาจัดวางเป็นแบบกลุ่มจะทำให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกโดยใช้แนวคิดในการออกแบบการออกแบบโดยเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดเพชรบูรณ์ในรูปแบบของฝากของที่ระลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยและเรียบเรียงข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดในการวิจัย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ข้อมูลประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์
4. บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์
6. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการวิจัย

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของประเทศมีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์คือมะขามหวานและในอดีตเคยเป็นสมรภูมิรบระหว่างรัฐบาลกับผู้ก่อการร้ายบนเขาคืออันเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนจากสมรภูมิรบเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย ที่ผู้คนนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในช่วงวันหยุดราชการและวันหยุดเทศกาลต่างๆและนับวันก็มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะจังหวัดได้มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่จังหวัดไม่มีการพัฒนาสินค้าชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่แล้วทำที่ควรจะเป็น ทำให้สูญเสียโอกาส การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นซึ่งหากได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วก็จะประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า การเผยแพร่ศิลปกรรมในท้องถิ่นในรูปแบบของสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะคุณค่าทางศิลปกรรมนั้นควรได้รับการสืบสานให้สืบสานอยู่คู่ท้องถิ่น แต่การสืบสานให้ศิลปกรรมสำคัญให้อยู่คู่ท้องถิ่นและเป็นที่แพร่หลาย ควรนำเอาเอกลักษณ์ของศิลปกรรมนั้นๆ มาทำการ

ออกแบบให้เป็นสินค้าและผลิตจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพราะผู้บริโภคลุ่มนี้มีกำลังการซื้อสูง เท่ากับเป็นการถ่ายทอดงานศิลปกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่น อีกแนวทางหนึ่งอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน

ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประวัติจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ สันนิษฐานว่ามีมาก่อนกรุงสุโขทัย จากตำนานและหลักฐานจากเมืองศรีเทพ เมืองนครเดิด และเมืองลุมบาจาย ลักษณะชุมชนกระจายอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำป่าสักจากการวิเคราะห์ที่สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงวิเคราะห์ว่าเมืองเพชรบูรณ์มีผังเมืองคล้ายกับเมืองพิษณุโลก คือใช้แม่น้ำไว้กลางเมืองเหมือนกัน และมีสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยอยู่รอบๆ ได้แก่ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ดอกบัวตูม) ที่วัดมหาธาตุ ส่วนที่ 2 สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่สร้างเมืองเพื่อเตรียมความปลอดภัยในการมีสัมพันธกับชาวยุโรป จากหลักฐานซากกำแพงเมืองก่อขึ้นด้วยอิฐขนาดใหญ่ในตัวเมืองเพชรบูรณ์ที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่ ทางด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ของวัดไตรภูมิ (ธงชัย จันทรรุ่งเรือง, 2539 :3)

2. ในสมัยสุโขทัย

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่าการขยายตัวของอาณาจักรสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้มีการขยายอาณาจักรมา ทางด้านทิศตะวันออก ถึงลุ่มแม่น้ำป่าสัก เมืองลุมบาจาย ถึงฝั่งโขงเวียงจันทน์และเวียงคำ จากหลักฐานหลักที่ 8 และศิลาจารึก วัด อโศการาม หลักที่ 93 (สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย) ได้กล่าวไว้ว่า “ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ ทรงทำเมืองวิษณุประและหลักฐานอีกอย่างก็ชี้ชัดได้ว่าเพชรบูรณ์เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัยคือ พุทธสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยแท้ และในการขุดค้นทางโบราณคดีพระเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. 2510 ค้นพบศิลปะมากมาย เช่น เครื่องสังคโลกของไทย และเครื่องถ้วยกับตุ๊กตาจีน”(ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2539:3)

3. ในสมัยอยุธยา

ในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ มีการปรับปรุงการปกครองหัวเมืองได้มีการแต่งตั้งเจ้าเมืองให้มีตำแหน่ง เป็นพระยาเพชรรัตนภักดีพิริยะพาหะ เจ้าเมืองโทศักดิ์นาหมื่นไรร่วมัยพระมหาธรรมราชาได้แต่งตั้งพระนเรศวรเป็นมหาอุปราช ปกครองหัวเมืองเหนือหัวเมืองเพชรบูรณ์ และให้พระยาศรีกรมอรรัตน์ เจ้าเมืองวิเชียรบุรี ยกทัพไปขับไล่พระยาละแวกที่เข้ามาถึงเมืองโคราช

และสระบุรี สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้พัฒนาเมืองเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหน้าด่านติดกับลาวโดยก่อกำแพงแน่นหนามั่นคง

4. ในสมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรด ให้สำรวจและเขียนแผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะที่ล้อมแม่น้ำป่าสัก ในสมัยรัชการที่ 5 ได้โปรดให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตรวจราชการเมืองในกลุ่มแม่น้ำป่าสัก และได้เสด็จมาถึงเมืองเพชรบูรณ์ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์รายงานเรื่องความไข้เมืองเพชรบูรณ์ และได้มีการปฏิรูปการปกครองหัวเมือง โดยจังหวัดหล่มสักได้ได้กับมณฑลอุดร และมณฑลนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2477 ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ ให้ขึ้นเป็นมณฑลพิษณุโลก เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายทางคมนาคมก็สะดวกขึ้นแล้ว ส่วนอำเภอหล่มสักยุบเป็นอำเภอที่ชื่อว่าอำเภอวัดป่า ต่อมาปี พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นอำเภอหล่มสักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เซ็นสัญญาร่วมมือกับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร กรุงเทพฯและเมืองรอบๆ ถูกโจมตี จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงคิดย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่เพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2487 แต่สภาผู้แทนไม่เห็นชอบ (ธงชัย จันทน์รุ่งเรือง,2539:4)

5. ภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์

1) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศ ประกอบด้วย สันฐานหลัก 2 แบบ คือ ที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ - ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนานกับที่ราบ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขา ลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่ที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกันทั้งสองด้าน ทั้งทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก คือ ทิศตะวันออกมีภูเขาสูงเป็นเทือกเขายาวตลอดแนว ตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกันจังหวัดเลย ขอนแก่น ชัยภูมิ ถึงสระบุรี ทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูง ยาวตลอดแนวตั้งแต่เหนือจดใต้ ติดต่อกับเขตจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดสระบุรี ถ้าหากอยู่ในตัวจังหวัดเพชรบูรณ์ จะมองเห็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

2) ลักษณะภูมิอากาศ

จากการจำแนกสภาพภูมิอากาศตามระบบของ คอป เพน (Kop Pen) จัดให้บริเวณจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีลักษณะอยู่ในโซนร้อน แบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นขึ้นสู่ประเทศทำให้มีฝนตกชุก ในช่วงกลางเดือน

พฤษภาคมถึงประมาณเดือนกันยายน และในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันตกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวจากประเทศจีนมีผลทำให้อากาศหนาวเย็น บริเวณที่สูงตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า และอำเภอเขาค้อ นานราว 6 เดือน ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม

3) ที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย อยู่ตรงบริเวณระหว่าง ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ประมาณเส้นรุ้ง (Latitude) ที่ 15 ถึง 20 องศา ถึง 17 องศา 10 ลิปดาเหนือ กับเส้นแวง (Longitude) ที่ 100 องศา 40 ลิปดา ถึง 101 องศา 45 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 และหมายเลข 21 ระยะทางประมาณ 346 กิโลเมตร

4) อาณาเขตติดต่อ

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่ค่อนข้างยาว ทอดยาวในแนวทิศเหนือ - ใต้ จึงทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีเขตการปกครองติดต่อกับเขตจังหวัดใกล้เคียงถึง 7 จังหวัด คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร

และจังหวัดนครสวรรค์

5) ขนาด

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 12,668.42 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7.9 ล้านไร่ และมีพื้นที่เท่ากับร้อยละ 13.80 ของขนาดพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งมีจังหวัดทั้งสิ้น 22 จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันเพชรบูรณ์แบ่งออกเป็น 11 อำเภอ และในแต่ละอำเภอ มีขนาดพื้นที่ในการปกครองดังนี้

1. อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	2,810.00	ตารางกิโลเมตร
2. อำเภอหล่มสัก	1,535.35	ตารางกิโลเมตร
3. อำเภอหล่มเก่า	927.07	ตารางกิโลเมตร
4. อำเภอวิเชียรบุรี	1,632.00	ตารางกิโลเมตร
5. อำเภอชนแดน	1,137.00	ตารางกิโลเมตร

6. อำเภอหนองไผ่	1,360.20	ตารางกิโลเมตร
7. อำเภอศรีเทพ	801.00	ตารางกิโลเมตร
8. อำเภอป่าสามพัน	489.80	ตารางกิโลเมตร
9. อำเภอวังโป่ง	543.00	ตารางกิโลเมตร
10. อำเภอน้ำหนาว	620.00	ตารางกิโลเมตร
11. อำเภอเขาค้อ	1,333.00	ตารางกิโลเมตร

6) เผ่าพันธุ์กายภาพของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย ลัทธิชาติไทย และมีชนส่วนน้อยที่เป็นคนต่างด้าว เช่น ชาวจีน ชาวญวนและชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับชนส่วนน้อยนี้ลดลงไปมากเนื่องจากนโยบายของการเมือง

แต่เนื่องจากสภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ ในอดีตมีสภาพเป็นป่าดงดิบ จึงทำให้คนต่างจังหวัดเข้ามาแสวงหาที่ทำกินมากมายถึงแม้จังหวัดเพชรบูรณ์จะได้ชื่อว่า “ดินแดนแห่งความตาย” เนื่องจากพิษไข้มาลาเรียซึ่งมีอยู่ชุกชุมแต่ก็ไม่ทำให้คนหวาดหวั่นประการใด ยังคงอพยพเข้ามาเสี่ยงตายกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้เพชรบูรณ์ปัจจุบันเป็นศูนย์รวมของคนทั่วประเทศที่ว่าได้ จนบางท่านให้ความเห็นว่าเพชรบูรณ์เป็นดินแดนไปสู่หลายๆภาคไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก จึงทำให้ประชาชนทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลมาสู่เพชรบูรณ์ จึงทำให้เพชรบูรณ์มีความเจริญมากขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว

7) ภาษาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กล่าวถึง ภาษาของชาวเพชรบูรณ์ไว้ว่า จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมของเพชรบูรณ์เราจะพบว่า ลักษณะภาษาของชาวเพชรบูรณ์ที่ปรากฏอยู่ในโบราณนั้นมีทั้งภาษาไทยน้อยและภาษาไทยคำ อันเป็นภาษาที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมีใช้ในคนไทยเชื้อสายลาวทั่วไป ลักษณะของภาษาไทยคำ

1. ออกเสียงพยัญชนะหลักที่ 3 คือ ค แทนหลักที่ 1 คือ ก เช่น กรรม เป็นคะลำเกียว เป็น เกียว
2. ออกเสียง ร เป็น ฮ เช่น รัก เป็น ฮัก , เรือน เป็น เฮือน, รีบ เป็น ฮีบ
3. พยัญชนะหลักที่ 1 ได้แก่ ก จ ต ป ควบกับ ร จะกลายเป็นพยัญชนะหลักที่ 2 ได้แก่ ข ฉ ถ ผ ดังนั้น กราบ เป็น ขาบ, โปรด เป็น โฝด, ปราง เป็น ผาง, ปราบ เป็น ผาบ
4. ออกเสียง ส เป็น ล เช่น สิ่ง เป็น จิ้ง
5. ไม่มีเสียงควบกล้ำของพยัญชนะ ร และ ล

8) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 15,826 บาทต่อปี พ.ศ. 2532 สภาพเศรษฐกิจของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อันดับแรกมีการเพาะปลูกพืชไร่จำพวกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วลิสง อันดับสองมีการเพาะปลูกข้าวและการทำสวนผลไม้ เช่น มะขามหวานนอกจากนั้นยังมีการปลูกยาสูบ พืชผักผลไม้เมืองหนาว ไม้ดอกไม้ประดับนอกจากนั้นก็ยังมีอาชีพประมงสัตว์ จังหวัดเพชรบูรณ์มีทำเลเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีเนินเขาอยู่ทั่วไป พื้นที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีการเลี้ยงสัตว์ทุกอำเภอ เช่น โคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกเพื่อบริโภคและเป็นรายได้เสริมสภาพสังคม ชาวเพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาศาสนาคริสต์ และด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

9) พืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีการปลูกมะขามหวานมานาน และนิยมปลูกกันมากจนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ามะขามหวานเมืองเพชรบูรณ์ มีรสนุ่มเป็นเลิศ และยังกลายเป็นไม้ผลที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดตลอดจนเป็นของฝากของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ไปสู่เพื่อนเพื่อน หรือบุคคลที่เคารพนับถือ

ข้อมูลประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ศิลปกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มชนของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีกลุ่มสืบเชื้อสายและอพยพมาจากหลายภูมิภาค เพราะพื้นที่อาณาเขตของจังหวัดเป็นพื้นที่ยาวและล้อมรอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลายดังนั้น ประชากรของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีประชากรทั้งที่เดิมที่อาศัยอยู่ และมีกลุ่มชนอื่นที่อพยพเข้ามาทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านจิตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม

2. ด้านจิตรกรรม

1) จิตรกรรมฝาผนังวัดนาทราย

วัดนาทรายปัจจุบันนี้ มีชื่อว่า “วัดศรีมงคล” ตั้งอยู่บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จะสร้างมาแต่ พ.ศ.ใดไม่สามารถสืบทราบได้เพียงแต่อาศัยคำบอกเล่าของผู้ที่มีอายุมากที่สุด ในหมู่บ้าน ว่าเดิมของกลุ่มชนหมู่บ้านนี้ได้อพยพมาจากประเทศลาว เมื่อมาตั้งหมู่บ้านเป็นหลักแหล่งแล้วจึงได้สร้างวัด จึงสันนิษฐานได้ว่า วัดนี้คงสร้างประมาณตอนปลายกรุงศรีอยุธยา

โบสถ์ก็คงสร้างไว้เรียกกันมากับวัด อายุคงประมาณ 200 ปีเศษ ผนังภายในโบสถ์ทั้งสี่ด้าน มีภาพเขียนสวยงามมีผู้ที่เคยไปเห็นภาพเขียนที่วัดเชตุพนแล้วเปรียบเทียบกับเหมือนกันถือว่าเป็นภาพเขียนที่เก่าแก่มีความสวยงามแบบโบราณภาพที่เขียนเป็นประวัติพระเจ้าลิขชาติ เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็น วิถีชีวิตภูมิปัญญาพื้นบ้านของประชาชนสมัยนั้น เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่อย่างไร เช่น การประกอบอาชีพต่างๆ หานเนื้อ หาปลา ตลอดจนการเสพสม ภาพหมู่บ้านมีผู้คนมากมาย ภาพการค้าขายทางเรือ เป็นหลักฐานเด่นชัดได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมในสมัยนั้น และภาพบางตอนมีคนจีนถักผมเปียภาพนรกสวรรค์แบ่งปรัชญาพื้นบ้านไว้เป็นคติเตือนใจ ปรากฏให้เห็นบ้างแต่เลือนรางลักษณะเทคนิคของการเขียนภาพนั้นนับว่าเป็นฝีมือชั้นครู ซึ่งลีลาการเขียนภาพมีลักษณะอ่อนช้อย ลีลาสวยงามใช้สีฝุ่นผสมกาวหนักระบายภาพ ตัดเส้นแบบแบน เขียนภาพบนฝาผนังปูนเขียนด้วยสีฝุ่นยากที่จะหารูปภาพที่ปรากฏในจังหวัดเพชรบูรณ์

2) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพมีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี เป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับเมืองพิมาย ลพบุรี เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่อาณาจักรทวารวดี ปัจจุบันมีซากตัวเมืองกำแพง และปรางค์ปรากฏอยู่บริเวณที่ตั้งเป็นที่ราบมีกำแพงดินสูงรอบเมือง มีโบราณสถานประมาณ 134 แห่ง ศิลปกรรมที่สำคัญได้แก่ ปรางค์ศรีเทพ ปรางค์สองพี่น้อง เขาค้างใน

ในข้อเท็จจริงปริมาณของเมืองโบราณศรีเทพ ไม่ได้มีอาณาเขตอยู่แต่ขอบคูน้ำคันดินเท่านั้นเพราะพบหลักฐาน เช่น ศาสนาและรูปเคารพและรูปเคารพกระจัดกระจายทั้งในบริเวณนอกเมืองและในเมือง ที่สำคัญก็คือ ถ้ำเขามอรัตน์ ที่ต้องข้ามลำน้ำป่าสักและห่างจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ราว 12 กิโลเมตร ปรากฏการสลักรูปเคารพที่รวมกับเมืองศรีเทพบริเวณปากทางเข้าถ้ำ ชาวเมืองศรีเทพโบราณสลักพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระพุทธรูปยืน หน้าตรง มีการสลักรูปดอกบัวเป็นฐานพระโพธิสัตว์ศรีอริยศรีเมตไตร

ณ ตำแหน่งกลางเมืองมีศาสนสถานขนาดใหญ่ ชื่อเขาค้างในศาสนาพุทธ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบทวารวดี เช่นเดียวกับเจดีย์วัดโขลง ที่เมื่ออุบ้จำจังหวัดราชบุรี ผังพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ขนาดกว้าง 28.40 เมตรยาว 44.30 เมตร สูงประมาณ 12 เมตรใช้ศิลาแลงเป็นวัสดุหลัก ด้านบนมีร่องซากเจดีย์ขนาดใหญ่

ทางนอกเมืองศรีเทพด้านทางเหนือ ปรากฏโบราณสถานบ้านสปรือ ห่างจากเมืองศรีเทพไปราว 11.5 กิโลเมตร โบราณสถานในกลุ่มนี้คือ เขาค้างนอกซึ่งเป็นโบราณที่ใหญ่ที่สุดของศรีเทพ นอกจากนี้ยังมีปรางค์ถ้ำทิศเหนือ และกลุ่มโบราณเขาค้างแก้วทางทิศใต้ และมีถ้ำเขามอรัตน์ทางทิศตะวันตก

ศรีเทพช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 สภาพบ้านเรือนในช่วงนี้ ศรีเทพถูกรอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมืองจากอาณาจักรเขมรพระนคร ซึ่งรุ่งเรืองอำนาจในขณะนั้น มีผลกระทบต่อดินแดนน้อยใหญ่ในแถบนี้เช่นกัน ขณะที่อำนาจทางทหาราวดีทางตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสลายตัวลง โบราณสถานปรางค์ศรีเทพ เป็นสถาปัตยกรรมในศิลปะร่วมเขมรหันหน้าไปทางทิศตะวันตกลักษณะของปรางค์แห่งนี้ส่วนฐานก่อด้วยศิลาแลง เป็นฐานบัวลูกฟักแบบเดียวกับสถาปัตยกรรมเขมรทั่วไป ส่วนตัวเรือนธาตุก่อด้วยอิฐแบบเดียวกับปรางค์สองพี่น้อง ในการขุดค้นบริเวณดังกล่าวพบชิ้นส่วนทับหลังรูปลายสลักต่างๆชี้ให้เห็นว่าปรางค์ดังกล่าวน่าจะสร้างอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 โดยเป็นศาสนาฮินดู และต่อมาภายหลังได้ถูกดัดแปลง โดยนำหินทรายมาสลักเพื่อเปลี่ยนแปลงแต่ไม่สำเร็จ จึงทิ้งร้างจนถึงปัจจุบัน

โบราณสถานปรางค์สองพี่น้อง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นปรางค์ 2 องค์หันหน้าไปทางทิศตะวันออกฐานก่อด้วยศิลาแลง องค์ปรางค์หรือองค์เรือนธาตุก่อด้วยอิฐมีประตูทางเข้าทางเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน ทำเป็นประตูหลอก มีมุขในลักษณะคล้ายซุ้มหน้าบันยื่นออกมาทั้ง 4 ด้านยกเว้นด้านหน้าของปรางค์องค์ใหญ่ที่ยื่นออกมาจากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบทับหลังและเสาประดับกรอบประตู โดยทับหลังจำหลักเป็นอุมาเมศ্বর คือ สลักรูปพระอิศวรอุ้มนางปารพดี ประทับนั่งอยู่เหนือโคอุสุภราชรูปแบบทางศิลปะเครื่องประดับสถาปัตยกรรมเหล่านี้สามารถกำหนดอายุปรางค์ 2 พี่น้องให้อยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 – 17 ในศิลปะขอมแบบบาปวนตอนครวัด ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดู และต่อมาได้ดัดแปลงเป็นพุทธสถาน

ภาพที่ 2.1 ปรางค์สองพี่น้อง

3) วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวเพชรบูรณ์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้สนับสนุนให้สร้างวัดมหาธาตุมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เมื่อครั้งมาเมืองเพชรบูรณ์ ได้จารึกไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีไว้ว่า วัดมหาธาตุมีเจดีย์ใหญ่ฐานสี่เหลี่ยม แต่ยอดได้หักชำรุด มีลักษณะคล้ายเจดีย์ที่อยู่ในเมืองเก่าสุโขทัย คือเจดีย์แบบดอกบัวตูมอยู่บนยอด เรียกว่า เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

ภาพที่ 2.2 เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย

4) วัดไตรภูมิ

วัดไตรภูมิมีปรางค์ที่เก่าแก่อยู่หลังพระอุโบสถมีลักษณะแบบอยุธยาเป็นรูปทรงปรางค์ 1 องค์ เรือนธาตุและบัลลังก์มีซุ้มซ้อนกันขึ้นไปจากฐานพระปรางค์ย่อมุมไม้ 12 ซึ่งเป็นลักษณะของศิลปะอยุธยาอย่างชัดเจน

5) ด้านประติมากรรม

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพนอกจากจะมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นแล้วยังมีประติมากรรมที่ทรงคุณค่าคือ ประติมากรรมปูนปั้นแบบนูนสูง ที่สวยงามติดอยู่ฐานเขาค้างในมีลักษณะเป็นรูปคนกระต่าย ส่วนหน้าตาไปตามจินตนาการของผู้สร้าง ลักษณะศิลปกรรมของเมืองศรีเทพเป็นศิลปะแบบขอม หรือสมัยลพบุรี อย่างเห็นได้ชัด ดังเช่น เทวรูปพระนารายณ์ รูปยักษ์ เทพารักษ์ ทำด้วยหินศิลาแลง ปูนปั้นลายผักกูดแบบนูนสูงติดอยู่บนฐานเขาค้างใน การสร้างองค์ปรางค์ ใช้ศิลาแลงมาประกอบสร้างโบราณสถาน และพร้อมกันนี้ยังศิลปะแบบทวารวดีปะปนอยู่ เช่น ธรรมจักร หรือพระพุทธรูป ศิลปธรรมจักร

เมืองศรีเทพจัดเป็นหนึ่งในเมืองโบราณยุคแรกที่มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวอินเดียในสมัยคุปตะและหลังสมัยคุปตะ จากการค้นพบประติมากรรม เนื่องในศาสนาพราหมณ์ที่มีอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9 - 14 จำนวนหลายองค์ที่เมืองศรีเทพ คือ ประติมากรรมศิลาพระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก อาจนำไปสู่ข้อสันนิษฐานได้ว่า มีชุมชนชาวอินเดียที่นับถือศาสนา พราหมณ์ ไวยณพนิกาย เข้ามายังตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในศรีเทพ

พระพุทธรูปสมัยทวาราวดี สลักด้วยศิลาทรายสีเทา สูงประมาณ 2.18 เมตรซึ่งกล่าวได้มาจากเมืองศรีเทพเช่นเดียวกัน พระพักตร์เป็นแบบทวาราวดีอย่างแท้จริงมีคพระศกมีขนาดใหญ่และมีเกตุมาลาวยังไม่มีรัศมีอยู่ข้างบน แต่หน้าประหลาดที่ว่ามีรูเจาะเป็นอุณาโลมที่พระนลาฏพระขนงและพระเนตรเจาะรูสำหรับฝังโลหะ พระองค์ยืนตรงตรองจักรห่มคลุมแต่ชายจีวรสองข้างพระองค์ได้หักหายไป รวมทั้งพระขงตั้งแต่พระขานู (หัวเข่า) ลงมาด้วย การกำหนดพระพุทธรูปองค์นี้ อาจทำได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าเรานึกถึงการเจาะศิลาแลงและสัมฤทธิ์สำหรับฝังโลหะในประติมากรรมเป็นที่นิยมทำกันมาก ในศิลปะขอมสมัยบาปวน นักวิชาการบางท่านกล่าวถึงลักษณะทางศิลปะของพระพุทธรูปศาสนาและศาสนาฮินดูในเมืองศรีเทพก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบ พระพุทธรูปแบบทวาราวดีมีจารึกเป็นคาถา เข ธัมมาฯ ภาษาบาลีบนฐาน ซึ่งแสดงว่าอิทธิพลของศิลปะทวาราวดี ได้แพร่เข้ามายังเมืองศรีเทพนอกจากนี้ยังมิผู้ค้นพบเศษธรรมจักรศิลาขนาดเล็กค่อนข้างใหญ่มีลายสลักแบบทวาราวดี ซึ่งปัจจุบันรักษาการอยู่ ที่ว่าการอำเภอศรีเทพ หนึ่งถ้ำมอรัตน์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองศรีเทพไปทางทิศตะวันตก ยังมีศาสนา ลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยทางใต้ของประเทศ

ศิวลึงค์ เทวสตรี ทวารบาลและรูปพระอาทิตย์ อันคล้ายคลึงกับประติมากรรมในสมัยพราหมณ์ที่สำคัญ คือ เทวรูป พระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอก 8 เหลี่ยม และแผ่นทองคำสลักลายเป็นรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการไตรภัก ที่จริงแล้วเมืองศรีเทพประสมประสานวัฒนธรรมต่างรูปแบบให้เข้ากันได้ดี เห็นได้จากชุมชนนี้สร้างเทวรูปสวมหมวกแปดเหลี่ยมแบบศรีเทพ ซึ่งนับเป็นประติมากรรมสกุลช่างศรีเทพ เชื่อกันว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระกฤษณะและพระอาทิตย์

วัตถุที่สำคัญคงเป็นรูปศิลาทราย สูงประมาณ 1.14 เมตร เป็นประติมากรรมที่มีใบหน้าหลัก แสดงอารมณ์ ยิ้มแย้ม ซึ่งค้นพบที่เมืองศรีเทพ อย่างไรก็ตามเศียรนี้ก็มีการสวมหมวกอยู่ด้านล่าง และมีลวดลายอยู่เบื้องล่าง และมีลวดลายคล้ายไม้ประดับอยู่สามด้าน ตรงกลางมีขนาดใหญ่ สวมดุมหูกกลม มีลายดอกไม้หกกกลีบสลักอยู่ภายใน อยู่บนประภาภรณ์พล เทวรูปองค์นี้ยืนตรง แบบเทวรูปพระอาทิตย์ ร่องรอยการแตกหักแสดงว่าเดิมมีกรทั้งหมด 4 กร

แผ่นทองสูงประมาณ 30 เซนติเมตร คุณเนเทวรูปพระนารายณ์ยืนด้วยอาการตรึงค์ สวมหมวกทรงกระบอกซึ่งมีลวดลายลูกประคำประดับและข้างบนมีลวดลายคล้ายดอกบัวมีประภามณฑลเป็นรูปไข่อยู่ด้านหลัง พระองค์สวมกุณฑล (ตุ้มหู) กรองศอ (สร้อยคอ) และพาหุรัด (กำไลต้นแขน) ชายพระเกศาประอยู่เหนือพระอังสา ที่ทราบว่าเป็นพระนารายณ์อย่างแน่นอน เพราะว่ามี 4 กร แผ่นทองนี้อายุราว ศตวรรษที่ 13 เพราะมีอิทธิพลพื้นเมืองเข้ามาปะปนกับศิลปะอินเดียแล้ว

สำหรับการขุดแต่ง เขาค้างใน ครั้งสุดท้ายโดยนายนิติและคณะซึ่งเป็นนักโบราณคดีกรมศิลปากร ได้ดำเนินการขุดแต่งทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้าของโบราณสถาน จากการขุดแต่งปรากฏว่าโบราณแห่งนี้ก่อด้วยอิฐศิลาแลงมีฐานเป็นลวดลายเครื่องประดับ ภาพปูนปั้นที่ได้จากการขุดแต่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ รูปบุคคล รูปสัตว์ และรูปพรรณพฤกษา

1.1) รูปบุคคล ภาพปูนปั้นประเภทนี้พบน้อยชิ้น ทั้งสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ และชำรุดแตกหัก ภาพดังกล่าวประกอบด้วยรูปมารหรือคนแคระ นอกจากนี้ยังมีรูปศิระบุคคลส่วนขา ส่วนแขน และส่วนของใบหน้า รวมทั้งเครื่องประดับร่างกาย ซึ่งล้วนแต่ชำรุดทั้งสิ้น

1.2) รูปสัตว์ ภาพปูนปั้นรูปสัตว์ ประกอบด้วย ส่วนศิระของม้า สิงค์ นาค ส่วนขาซึ่งเป็นขาของช้าง และส่วนลำตัวซึ่งน่าจะเป็นสัตว์ปีกจำพวกนกหรือหงส์ ภาพทั้งหมดมีสภาพไม่สมบูรณ์

1.3) รูปพรรณพฤกษา ภาพปูนปั้นประเภทสุดท้ายได้แก่ ลายก้านขด ลายใบไม้ ลายกนก ลายกระจัง รวมทั้งลายเรขาคณิต (สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ลายวงกลม ลายผสม) ลวดลายเหล่านี้มีสภาพแตกหักไม่สมบูรณ์

ภาพที่ 2.3 ประติมากรรมปูนปั้นเทวรูป เมืองศรีเทพ

6. วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นงานประเพณีเก่าแก่ของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ สืบทอดกันมาช้านานหลายชั่วอายุคน เป็นประเพณีที่แปลกไม่มีปรากฏในที่อื่นๆ ซึ่งในวันสาทรไทย ของทุกปีของชาวเพชรบูรณ์จะเดินทางไปร่วมพิธีกันอย่างคับคั่ง ประเพณีอุ้มพระดำน้ำเมื่อก่อนมารเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น อุ้มพระดำน้ำ อุ้มพระสร่งน้ำ บางคนก็เรียกว่างานประเพณีสาทรไทยวัดไตรภูมิหรือประเพณีอัญเชิญพระสร่งน้ำก็ดี จนกระทั่งเดือนตุลาคม 2528 ทางคณะกรรมการได้ร่วมกันประชุมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดงานอย่างเป็นทางการและมีมติให้ใช้ชื่อว่า งานประเพณี “อุ้มพระดำน้ำ” งานประเพณีดังกล่าวนี้ จะจัดขึ้นบริเวณวัดไตรภูมิ ถนนเพชรรัตน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

พระพุทธมหาธรรมราชา เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิศิลปะสมัยลพบุรีหล่อด้วยเนื้อทองสัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง 13 นิ้ว สูง 18 นิ้ว ไม่มีฐาน พุทธลักษณะเป็นทรงเทริด พระพักตร์กว้าง พระโอษฐ์เบะ พระหนูป้านพระกรณยาวย้อย จนจรดพระอังสา ที่พระเศียรทรงเครื่องชฎาเทริด มีกระบังหน้า ทรงสร้อยพระศอ พาหุรัดและประคดเป็นลวดลายงดงามยิ่งเป็นศิลปะของขอมจึงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยลพบุรี (หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์,ม.ป.ป.)

ตามประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมามีชาวเพชรบูรณ์กลุ่มหนึ่งมีอาชีพจับสัตว์น้ำ อยู่ในแม่น้ำป่าสัก อยู่มาวันหนึ่งชาวประมงกลุ่มดังกล่าวได้ออกหาปลาตามปกติเช่นทุกวัน เผอิญวันนั้นเกิดเหตุการณ์ประหลาดตั้งแต่เช้าถึงบ่ายไม่มีใครจับปลาได้เลยซักตัวคล้ายกับว่าได้พินน้ำไม่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เลย สร้างความงุนงงให้แก่พวกเขาเป็นอย่างมากต่างพากันมานั่งปรึกษากันว่าจะทำประการใดดี ณ. บริเวณที่ชายเหล่านี้นั่งปรึกษากันอยู่นั้น ปัจจุบันคือบริเวณวังมะขามแปบ คำว่ามะขามแปบนั่นคือไม้ระก้านั่นเอง บริเวณดังกล่าวอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทันใดนั้นกระแสน้ำในแม่น้ำแห่งนั้นหยุดไหลนิ่งอยู่กับที่แล้วค่อยๆมีพรายน้ำผุดขึ้นมาทีละฟองและทวีมากขึ้น มองดูคล้ายกับน้ำกำลังเดือดอยู่บนเตาไฟ ไม่นานก็เปลี่ยนเป็นวังน้ำวนขนาดใหญ่และลึกมาก ณ ที่แห่งนั้นทุกคนต่างมองดูกันอย่างมึนงง ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดขึ้นจากอะไรเหตุการณ์ดำเนินต่อไปจนกระทั่งกระแสน้ำแห่งนั้น ได้เริ่มคืนสู่สภาพเดิม และดูเอาเองก็พระพุทธรูปองค์นี้ขึ้นมาจากใต้พื้นน้ำแห่งนั้น ลอยขึ้นมาอยู่เหนือผิวน้ำ มีการคำพูดกันว่าอยู่ตลอดเวลา เหมือนอาการของเด็กที่กำลังเล่นน้ำ เป็นที่แน่นอนว่าชาวประมงกลุ่ม

นั้นได้ประจักษ์ถึงความศักดิ์สิทธิ์จึงได้ลงไปอัญเชิญขึ้นมาประดิษฐานบนบกให้ผู้คนที่ทั้งหลายได้กราบไหว้สักการบูชา และพร้อมใจกันอัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดไตรภูมิในปัจจุบัน

ในปีต่อมาพอลงเทศกาลสารทไทย พระพุทธรูปที่ถูกอัญเชิญขึ้นมาจากแม่น้ำป่าสักได้หายไปอย่างไร้ร่องรอย ชาวเมืองก็ออกตามหากันจ้าละหวั่น ในที่สุดก็ไปพบพระพุทธรูปองค์นี้ตรงบริเวณที่พบครั้งแรกและกำลังคำพูดคำว่าอยู่พอดีจึงได้อัญเชิญมาอีกครั้งหนึ่งนับตั้งแต่บัดนั้นเมื่อถึงเทศกาลสารทไทย คือตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปี ภายหลังจากถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์แล้วเจ้าเมืองเพชรบูรณ์สมัยนั้นพร้อมด้วยข้าราชการตลอดจนประชาชนในเมืองเพชรบูรณ์จึงร่วมกันอัญเชิญพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ไปทำพิธีสงฆ์ น้ำที่วังมะขามแปบตรงที่พบครั้งแรกเป็นประจำทุกปี หากปีใดน้ำน้อยก็อัญเชิญไปสงฆ์น้ำที่วัดโบสถ์ชนะมารแทน ซึ่งต่อมาชาวเมืองได้ถวายนามท่านว่า “พระพุทธรมหาธรรมราชา” ส่วนความเชื่อในอีกแนวทางหนึ่งนั้นกล่าวว่า เทพเจ้าผู้สิงสถิตในองค์พระพุทธรมหาธรรมราชานั้น เป็นภิกษุโบราณ 2 รูปได้สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ตั้งแต่ครั้งเป็นมนุษย์ในสมัยลพบุรีต่อมากรุงสุโขทัยได้แผ่อำนาจขยายอาณาเขตถึงลพบุรีและอันเชิญ พระพุทธรมหาธรรมราชาไปประดิษฐานไว้ที่กรุงสุโขทัย จนมาถึงสมัยพระยาไทย กษัตริย์องค์ที่ 6 ในราชวงศ์พระร่วง ประจวบกับเพชรบูรณ์ได้ว่างกษัตริย์ผู้ครองนคร ได้โปรดให้ออกยาศรีเพชรรัตนานคราบาล นามเดิมว่าเรือง ได้เป็นเจ้าครองเมืองเพชรบูรณ์ โดยขึ้นตรงต่อกรุงสุโขทัย พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระพุทธรูป “พระพุทธรมหาธรรมราชา” มาด้วย สำหรับเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองโดยมีกระแสรับสั่งให้มาทางลำน้ำ หากแควที่ใดก็ให้สร้างวัดใหม่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นี้

สำหรับการเดินทางมาในสมัยก่อน อาศัยการล่องเรือมาทางน้ำยมจากสุโขทัยผ่านพิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา แล้ววกเข้าลำน้ำป่าสักที่อยุธยาผ่านสระบุรี แล้วสู่จุดหมายปลายทางที่เพชรบูรณ์รวมระยะเวลาการเดินทางหนึ่งปีเต็ม เมื่อแรกมาถึงดำริจะนำพระพุทธรมหาธรรมราชาไปประดิษฐานไว้ที่วัดหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ แต่เป็นการขัดพระราชโองการจึงสร้างวัดขึ้นมาใหม่ให้ชื่อว่า วัดไตรภูมิ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแก่พระร่วง ซึ่งเป็นผู้พระราชทานชื่อเรื่องไตรภูมิพระร่วง

ในวันสารทไทยของทุกปี ทางจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้อัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชาประดิษฐานบนบุษบก แห่จากวัดไปตามเส้นทางในเขตเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา และได้อัญเชิญมาเฉลิมฉลองที่วัดไตรภูมิในวันสารทไทย ซึ่งเป็นวันที่สามของงานผู้ว่าราชการจังหวัดจะอัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชามาประดิษฐานบนเรือที่ทำน้ำหน้าวัดไตรภูมิแล้วพายเรือทวนกระแสน้ำในแม่น้ำป่าสัก ไปทำพิธีดำน้ำที่ทำน้ำวัดโบสถ์ชนะมารซึ่งเป็นวังน้ำลึก เมื่อถึงบริเวณพิธีผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ จะอัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชาเทิดไว้เหนือหัวดำน้ำ

ลงไปพร้อมกัน โดยหันหน้าไปทางทิศเหนือสามครั้ง หันหน้าลงทางใต้สามครั้ง ตามความเชื่อว่าจะทำให้น้ำทำอุคมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

ความเชื่อในการอัญเชิญพระพุทธรูปมหาธรรมราชาดำน้ำ ผู้ที่ทำการอัญเชิญจะต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะตำแหน่งเทียบได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณซึ่งเป็นใหญ่ที่สุดในเมือง ความเสียดสีของผู้เป็นใหญ่ในนครที่มีความห่วงใยในความทุกข์สุขของราษฎร และได้ชื่อว่าเป็นผู้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบต่อไป พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ จะให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าเมืองอัญเชิญไปดำน้ำแทนไม่ได้

7. ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคมไฟหัวฟ่อขุนผาเมือง

ประเพณีเส็งกลอง

เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวอำเภอหล่มสัก ซึ่งมีมาแต่โบราณ มักนิยมในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา และ ออกพรรษา ซึ่งการเส็งกลองมี 2 ลักษณะ คือจัดเส็งกลองร่วมกับงานบุญบั้งไฟ โดยเชื่อว่าการเส็งกลองเพื่อเป็นกรเชิญเทวดา มนุษย์โลก และภูตผี มาร่วมทำบุญบั้งไฟ โดยพร้อมเพียงกันในอีกลักษณะหนึ่ง เป็นการนัดหมายชาวบ้านต่างๆ ให้นำกลองมาเส็งแข่งกัน เพื่อประกวดในเรื่อง ความดัง กลองที่ดีได้เสียงดังที่สุด คือ มีเสียงทุ้ม กลาง แหลม ครบถ้วนจะเป็นผู้ชนะการแข่ง

ประเพณีล่องโคม

เป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในวันออกพรรษา ซึ่งเชื่อกันว่าหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้จำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ครบเดือนแล้วจึงได้ขึ้นไปเทศนาให้พระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดุสิตและลงมาเทศน์โปรดมนุษย์โลกและเมืองบาดาล ซึ่งเป็นที่พอใจของพญานาคยิ่งนัก พญานาคจึงได้ถวายบั้งไฟพญานาค เพื่อเป็นการส่งเคราะห์ร้ายรวมทั้งเป็นการขอขมาพระแม่คงคาด้วย ส่วนโคมไฟหรือโคมลอยที่ขึ้นไปในอากาศจะเป็นการบูชาเทวดา ลักษณะโคมไฟหรือโคมลอย ซึ่งลอยขึ้นในอากาศจะทำจากกระดาษสีต่างๆ จำนวน 60-80 แผ่น ต่อเป็นทรงกลม ทรงรี หรือรูปสี่เหลี่ยมต่างๆ มีช่องรับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ส่วนความสวยงามของโคมลอยนั้น จะดูที่ความสูง และระยะเวลาการลอยอยู่บนท้องฟ้า

ประเพณีข้าวหย่องของชาวหล่มสัก

หย่อง ความหมายจากพจนานุกรม หมายถึง เชี่ยนหมาก เครื่องของภาชนะ

พำข้าว ภาษาของชาวหล่มสัก หมายถึง ถาดที่รองอาหารคาวหวาน

หย่องภาษาถิ่นของชาวหล่มสัก หมายถึง ภาชนะที่ใช้รองด้วยอาหารคาวหวานตลอดจนผลไม้ ซึ่งจัดเตรียมเพื่อนั่งรับประทานอาหารร่วมกันวงละประมาณ 4-5 คนมักสาน

จากหวายหรือไม้ไผ่ สูงประมาณ 25-30 เซนติเมตร ปากกว้าง เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 40-50 เซนติเมตร

นอกจากการรับประทานอาหาร จาพาช้าวหย่องปกติที่บ้านแล้ว ชาวหล่มสักมักจะถือเป็นประเพณีในการเลี้ยงสังสรรค์ และงานมงคลต่างๆ โดยเชิญแขกมาร่วมงานและนั่งรับประทานอาหารที่พื้นเรือน โดยนั่งเป็นวง วงละประมาณ 4-5 คน โดยใช้มือปั้นข้าวเหนียวจากกระติบข้าวเหนียว ทำเป็นคำๆ แล้วจิ้มในกับข้าวในสำรับ (พาช้าวหย่อง) ซึ่งได้แก่ อาหารประเภทแจ่ว (น้ำพริก) ลาบ ส้มตำ ประกอบกันมีวงดนตรีไทยเดิมและการแสดงของนักเรียน นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ โดยกำหนดขึ้นในคืนแรกของงาน

ไหว้พ่อนผาเมือง

การจัดงานเลี้ยงกลอง ล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง เพื่อเคารพสักการะและเผยแพร่ประวัติเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง ปุชนิยบุคคลของชาติไทย คณะกรรมการจัดงานฯ จะมีการจัดงานเลี้ยงกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมืองเป็นประจำทุกปีช่วงเดือนธันวาคม มกราคม ประมาณ 5 วัน 5 คืน บริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมือง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ประวัติและเกียรติคุณของพ่อนผาเมือง เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบโดยทั่วกัน
2. เพื่อเผยแพร่และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจังหวัดได้กำหนดว่า “นครพ่อนผาเมือง” เป็นคำขวัญจังหวัดด้วย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการเลี้ยงกลอง และการล่องโคมไฟ ของชาวอำเภอหล่มสัก ให้ดำรงสืบต่อไป
4. เพื่อจัดการหารายได้ซื้อที่ดิน โดยขยายบริเวณอนุสาวรีย์พ่อนผาเมืองออกไป เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย ของชาวอำเภอหล่มสัก และใกล้เคียง

งานเลี้ยงกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อนผาเมือง ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งงานหนึ่ง ที่เกิดจากความพร้อมเพียง ความสมัครสมานสามัคคีของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน และกลุ่มพลังมวลชนที่ได้ให้ความร่วมมือเสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ เพื่อดำเนินกรจนบรรลุเป้าหมาย

7. งานกาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์

ความเป็นมาของงานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์

งานเทศกาลชิมมะขามหวานเพชรบูรณ์ได้เริ่มจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2516 ในลักษณะท้องถิ่น อำเภอหล่มเก่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดการปลูกมะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดงานได้จัดติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 จังหวัดเพชรบูรณ์จึงได้มีการจัดประกวดมะขามหวาน ในงานเทศกาลฉลองรอยพระพุทธรบาท วัตถุประสงค์ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สนับสนุนให้มีการประกวดธิดามะขามหวานให้จัดได้มีการออกร้านขายมะขามหวานขึ้นในงานการจัดงานเทศกาลชมมะขามหวาน ได้จัดระหว่างวันที่ 17-25 มกราคม ติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2542 ได้เปลี่ยนชื่องานเป็น “กาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์ ” และได้ย้ายสถานที่จัดงานมาจนถึงปัจจุบัน ได้จัดที่สนามสถานที่ก่อสร้างศาลากลางแห่งใหม่ใกล้กับที่ว่าการอำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ร่วมกับองค์กรการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมผู้ปลูกมะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน(กรอ.) จังหวัดเพชรบูรณ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การจัดงานกาชาดมะขามหวาน นครบาลเพชรบูรณ์โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) ประชาสัมพันธ์มะขามหวาน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงและเป็นพืชเศรษฐกิจ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวาง
- 2) ประชาสัมพันธ์ความเป็นมาของนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม
- 3) จัดหารายได้สนับสนุนกาชาดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน ได้ปรับปรุงพันธุ์และรักษาคุณภาพของมะขามหวาน
- 4) เพื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

บริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน

การนำกะลามะพร้าวมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนสมัยก่อนที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น กระบายตักน้ำที่ทำจากกะลา กระจำไม้กะลา *พินเปียะ* หรือ *พินเปียะ* รวมไปถึงวัตถุเครื่องรางของขลังที่คนโบราณทำจากกะลาตาเดียว เป็นต้น ปัจจุบันคนรุ่นหลังได้คิดประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่มาจากกะลามะพร้าวเพิ่มเติมขึ้นมาอีกหลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระเป๋ากะลา เครื่องประดับ แก้ว ถ้วย ชาม เป็นต้น กะลามะพร้าวเป็นวัสดุที่หาได้ง่าย เพราะใช้มะพร้าวประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน จึงเหลือวัสดุเหลือใช้ คือ กะลา ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่จะนำกะลามะพร้าวมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่า

ชาวบ้านที่ ตำบลท่าแดง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นกลุ่มชาวบ้านอีกกลุ่มที่มีการนำกะลามะพร้าวมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ เช่นกัน ส่วนมากชาวบ้านในแถบนั้นจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากงาน ชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากกะลาที่กลุ่มชาวบ้านทำนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระถางดอกไม้ เครื่องดนตรีจ๊ว เป็นต้น ซึ่งกระบวนการผลิตนั้น เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกลูกมะพร้าว มีการปอกมะพร้าวเพื่อคัดเลือกทรงของลูกมะพร้าวด้านใน การตัดลูกมะพร้าวเอาเนื้อออกแล้วคัดเลือกกะลาแต่ละลูก การขัดผิวกะลา การตัดเป็นรูปทรงตามแบบต่างๆ การเจาะรูกะลา จนถึงการประกอบชิ้นส่วนเป็นตัวผลิตภัณฑ์และตกแต่งเคลือบเงา ผลิตภัณฑ์กะลาเหล่านี้ได้สร้างประโยชน์เพิ่มพูนรายได้แก่ชาวบ้าน และเป็นการลดมลพิษ รักษาสิ่งแวดล้อมได้อีกแนวทางหนึ่ง

มะพร้าว พืชพรรณที่พบเห็นได้ทั่วไป ตามพื้นที่ชายทะเลทุกแห่งในประเทศไทย มะพร้าวเป็นพืชที่มีความผูกพันกับ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัติที่ดีของมะพร้าวคือส่วนต่างๆ ของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ หลากหลาย ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รกมะพร้าว กาบมะพร้าว รากมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่นิยมบริโภคในประเทศไทย เป็นอย่างมาก นิยมนำมาทำอาหาร ทั้งคาวหวาน นอกจากนั้น ยังสามารถนำมาทำอุตสาหกรรมน้ำมันมะพร้าว อุตสาหกรรมกะทิเข้มข้น มะพร้าวชูดแห้ง น้ำตาลมะพร้าว และอุตสาหกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของมะพร้าว เช่น เส้นใย ฯลฯ ปัจจุบันคนไทยนิยมนำยอดมะพร้าวเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากยอดมะพร้าวนำมาทำเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากยอดมะพร้าวนำมาทำเป็นอาหาร ยำ ผัด แกง ฯลฯ โดยเฉพาะต้มยำกุ้งยอดมะพร้าวเป็นเมนูยอดนิยมนิยม ซึ่งยอดมะพร้าวเป็นอาหารชนิดหนึ่ง ที่ปลอดสารพิษ และเพิ่มเส้นใยอาหารได้ดี สถาบันศิลปะและวัฒนธรรมฯ เห็นคุณค่าของมะพร้าวที่มีต่อวิถีชีวิตมนุษย์มาช้านาน จึงนำเสนอมะพร้าว รวมทั้งรวบรวมงานฝีมือต่างๆ ที่ใช้มะพร้าวเป็นองค์ประกอบ

มะพร้าว เป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง อยู่ในตระกูลปาล์ม เป็นพืชซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ในหลายทาง เช่น น้ำและเนื้อมะพร้าวอ่อนใช้รับประทาน เนื้อในผลแก่นำไปขูดและคั้นทำกะทิ กะลำนนำไปประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เช่น กระบาย โคมไฟ ฯลฯ นอกจากนี้มะพร้าวจัดเป็นไม้มงคลชนิดหนึ่ง ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวง ได้กำหนดให้ปลูกมะพร้าวไว้ทางทิศตะวันออกของบ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคล

ความเชื่อ ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวงได้กำหนดให้ปลูกมะพร้าวบริเวณทิศตะวันออกของบ้านเพื่อให้เป็นสิริมงคล คนที่เกิดปีชวด ปีเถาะ ตามตำราพรหมชาติฉบับหลวง ก็จัดให้มะพร้าวเป็นมิ่งขวัญของคนที่เกิดในปีดังกล่าว นอกจากนี้ การล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าว ก็เพราะมีความเชื่อว่าน้ำมะพร้าวเป็นน้ำบริสุทธิ์ ในพิธีกรรมทั้งทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ จะจัดให้มีมะพร้าวอ่อนเป็นเครื่องสังเวย เพราะมีความเชื่อว่ามะพร้าวเป็นตัวแทนแห่งความอุดมสมบูรณ์ และน้ำมะพร้าวเป็นน้ำที่บริสุทธิ์ เหมาะแก่การชำระล้างและการดื่มเพื่อเป็นสิริมงคล

ลักษณะทั่วไป มะพร้าว เป็นพืชยืนต้น ใบมีลักษณะเป็นใบประกอบแบบขนนก ผลประกอบด้วยเอพิการ์ป (epicarp) คือเปลือกนอก ถัดไปข้างในจะเป็นมีโซคาร์ป (mesocarp) หรือใยมะพร้าว ถัดไปข้างในเป็นส่วนเอนโดคาร์ป (endocarp) หรือกะลามะพร้าว ซึ่งจะมีรูกลีอยู่ 3 รู สำหรับงอก ถัดจากส่วนเอนโดคาร์ปเข้าไปจะเป็นส่วนเอนโดสเปิร์ม หรือที่เรียกว่าเนื้อมะพร้าว ภายในมะพร้าวจะมีน้ำมะพร้าว ซึ่งเมื่อมะพร้าวแก่ เอนโดสเปิร์มก็จะดูดเอาน้ำมะพร้าวไปหมด

ขณะที่มะพร้าวยังอ่อน ชั้นเอนโดสเปิร์ม (เนื้อมะพร้าว) ภายในผลมีลักษณะบางและอ่อนนุ่ม ภายในมีน้ำมะพร้าว ซึ่งในระยะนี้เรามักสอยเอามะพร้าวลงมารับประทานน้ำและเนื้อ เมื่อมะพร้าวแก่ ซึ่งสังเกตได้จากการที่เปลือกนอกเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ชั้นเอนโดสเปิร์มก็จะหนาและแข็งขึ้น จนในที่สุดมะพร้าวก็นั่นหลุดจากต้น

รายชื่อพันธุ์มะพร้าว

1. มะพร้าวไฟ
2. มะพร้าวน้ำหอม
3. มะพร้าวทะเล
4. มะพร้าวซอ
5. มะพร้าวพันธุ์หลายสีเหลืองต้นเดียว

ประโยชน์ที่ได้รับจากมะพร้าว คนไทยคุ้นเคยกับมะพร้าวมาเป็นเวลานาน และใช้ประโยชน์จากทุกส่วนของมะพร้าว เช่น ผลอ่อนใช้รับประทานสด (น้ำและเนื้อ) เนื้อมะพร้าวจากผลแก่นำไปปรุงอาหารและขนมหลายชนิด และใช้สกัดน้ำมัน กากที่เหลือใช้เลี้ยงสัตว์ น้ำมันมะพร้าวใช้ประกอบอาหาร เนยเทียม และสบู่ เปลือกมะพร้าวนำไปแยกเอาเส้นใยทำเชือก วัสดุทำเบาะและที่นอน ขุยมะพร้าวใช้ทำวัสดุเพาะชำต้นไม้ กะลาใช้ทำภาชนะ ตักดวงของเหลว (กระจำ กระบวย ฯลฯ) ทำกระดุม เครื่องประดับ เครื่องดนตรี (ซอฮู้) ทำเชือกเพลิง และถ่านกัมมันต์ (มีคุณสมบัติในการดูดซับสูง) ใบมะพร้าวทั้งอ่อนและแก่ ตลอดจนก้านใบใช้มุงหลังคา เครื่องจักสารไม้กวาดทางมะพร้าว ใช้ทำรั้วและเชือกเพลิง ลำต้นแก่ใช้ในการก่อสร้างประดิษฐ์เครื่องเรือน ยอดอ่อนใช้เป็นอาหาร จั่น (ช่อดอก) มีน้ำหวานรองมาดื่มเป็นน้ำผลไม้หรือทำน้ำตาล หมักทำเหล้าและน้ำส้ม รากใช้ทำยา สีย้อมผ้า และเชือกเพลิง แต่อย่างไรก็ตามการปลูกมะพร้าวโดยทั่วไปก็เพื่อนำเอาเนื้อมะพร้าวไปประกอบอาหารและสกัดเอาน้ำมันเช่นเดียวกับปาล์ม

งานฝีมือจากมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่มีความผูกพันกับ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัตินี้ดีของมะพร้าว คือ ส่วนต่างๆ ของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ หลากหลาย ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รากมะพร้าว กาบมะพร้าว รากมะพร้าวประเภทของรูปแบบผลิตภัณฑ์มะพร้าว เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรม มีมากมายหลายชนิด ขึ้นอยู่กับวัสดุที่มาจากส่วนต่างๆ ของมะพร้าว เช่น

ก้านมะพร้าว หรือแกนใบ นำมาผลิตงานหัตถกรรมได้หลายอย่าง เช่น ไม้กวาด เสวียน หม้อ หรือก้นหม้อ ที่รองจาน เครื่องประดับข้างฝา โป๊ะไฟฟ้า พัด ที่หุ้มภาชนะปักดอกไม้ กระเป๋าลือสตรี กระดาษใส่ผลไม้ เป็นต้น

กาบมะพร้าวหรือเปลือกมะพร้าว มีคุณสมบัติแข็งแรง คงทนต่อน้ำและน้ำทะเล มีความยืดหยุ่น และสปริงดี นำมาทำเชือก ทำพรม กระสอบ แปรงชนิดต่างๆ อวน ไม้กวาด เส้นใบสั้นใช้อัดไส้ของที่นอน เบาะรถยนต์ เป็นต้น

ใบมะพร้าว ใช้สานเป็นภาชนะใส่ของชั่วคราว ห่อขนม สานหมวกกันแดด สานเป็นเครื่องเล่นเด็ก และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปสัตว์ต่างๆ ของที่ระลึกประดับตกแต่ง

รากมะพร้าว เป็นเส้นยาว เหนียวมาก ใช้สานเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอย จำพวกตะกร้า ถาด ภาชนะสำหรับดอกไม้หรือใส่ของต่างๆ ประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมของที่ระลึก

รคมะพร้าว หรือเชือกหุ้มคอมะพร้าว ลักษณะเป็นแผ่นใยหยาบบางๆ ยืดหยุ่นได้ แต่แยกขาดง่าย ใช้ผลิตหัตถกรรมประเภท กระเป๋า หมวก รองเท้าแตะ ก่อสร้างใส่ของ ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

กะลามะพร้าว มะพร้าวแก่จะมีความคงทนมาก ไม่หصدแม้ถูกน้ำ ถูกแดด แต่จะเปราะง่าย หักง่าย หากกระทบกับสิ่งที่แข็งๆ ใช้ทำผลิตภัณฑ์ ภาชนะ เครื่องประดับ เครื่องดนตรี ที่วางแก้วน้ำ กระบวยตักน้ำ ที่เขี่ยบุหรี่ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มผลิตภัณฑ์

การทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเหล่านี้ เริ่มต้นจากการสังเกตสิ่งรอบข้างของคุณกิตติมา กองเวิน หรือน้าเก้ และสามีได้มองเห็นว่ากะลามะพร้าวที่เหลือทิ้งจากการประกอบอาหารและอื่นๆ นั้น น่าจะนำมาประดิษฐ์หรือทำประโยชน์อะไรได้หลายอย่าง จึงได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวขึ้นมา และได้้นำออกจำหน่าย ซึ่งได้ผลตอบรับทางด้านการตลาดเป็นอย่างดี หลังจากนั้นก็ได้มีการรวมตัวกับกลุ่มชาวบ้าน เป็นกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเกิดขึ้น

ชาวบ้านที่ ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมากชาวบ้านในแถบนั้นจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากงาน ชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากกะลาที่กลุ่มชาวบ้านทำนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น โคมไฟกะลา กระถางดอกไม้ เครื่องดนตรีจิว เป็นต้น และผลิตภัณฑ์กะลาเหล่านี้ก็ได้สร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์
3. เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เสริม
4. เพื่อส่งเสริมงานหัตถกรรม

ผู้สนับสนุน

กลุ่มชาวบ้านในกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลา และ

คณะครู อาจารย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

จำนวนประชากร

จำนวนบ้านเรือนประชากรในเขต อบต. 11,142 คนและจำนวนหลังคาเรือน 2,535 หลังคา

อาณาเขตตำบล

ตำบลท่าแดง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของ อำเภอหนองไผ่ ประกอบไปด้วย 11 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าแดง บ้านท่าสวาย บ้านลำกง บ้านท่าเยี่ยม บ้านไร่ขอนแก่น ขวาง บ้านนาทุ่ง บ้านโคกสูง บ้านเนินคนธา บ้านเนินสะเดา บ้านโคกสระแก้ว บ้านหนองม่วง สภาพของชุมชน เป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม ดินส่วนมากเป็นดินลูกรัง เหมาะแก่การปลูกมะม่วง ปลูกมะขามและพืชอื่นต้นต่างๆ

ทิศเหนือ ติดกับ ต.วังโสม, ต.บ่อไทย อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

ทิศใต้ ติดกับ ต.เพชรละคร อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.วังท่าดี , ต.ท่าด้วง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์

สถานที่

บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ต.ท่าแดง อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ 67000

ข้อมูลผลิตภัณฑ์

1. โคมไฟกะลามะพร้าว จำหน่ายอยู่ที่ราคา 200- 5000 บาท/ชิ้น ราคาขึ้นอยู่กับความยากง่ายของชิ้นงานนั้นๆ
2. เครื่องดนตรีจิว จำหน่ายอยู่ที่ราคา 300-400 บาท/ชิ้น แต่ละราคาขึ้นอยู่กับความยากง่ายของชิ้นงานนั้นๆ
3. กระถางดอกไม้ จำหน่ายอยู่ที่ราคา 35-45บาท/ชิ้น แต่ละราคาขึ้นอยู่กับขนาดของกระถาง

รายละเอียดที่ใช้

การทำงานทุกชิ้นงานมีระยะเวลาแตกต่างกันไปแล้วแต่ความยากง่ายของงาน เช่น โคมไฟ ระยะเวลาการทำงาน 2-3 วัน/ชิ้น การทำงานจะต้องมีความอดทน มีสมาธิ ความละเอียด การเอาใจใส่งาน เป็นส่วนใหญ่ จะทำให้งานที่ทำออกมาประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์

การนำวัสดุเหลือใช้จากท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นชิ้นงานผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากรธรรมชาติ

วัตถุดิบที่ใช้

ส่วนใหญ่จะเป็น ลูกมะพร้าว-กะลามะพร้าว เศษไม้ที่เหลือใช้ต่างๆ ที่หาได้ในชุมชน นำมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงาน

หัวหน้ากลุ่ม นางสาว กิตติมา กองเวิน

จำนวนสมาชิก 15 คน

การรวมกลุ่ม

คุณกิตติมา กองเวิน และสามีได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวขึ้นมา ได้นำออกจำหน่าย ซึ่งได้ผลตอบกลับมาเป็นอย่างดี หลังจากนั้นก็ได้มีการรวมตัวกับกลุ่มชาวบ้าน เป็นกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเกิดขึ้น

การจัดตั้ง

มีการรวมตัวกลุ่มประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กะลาเริ่มเมื่อปี 2551 ประมาณ 4 ปี และได้เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP 3 ดาว เมื่อปี 2553

ระบบของงาน

จัดการทำงานอย่างเป็นระบบโดยการแบ่งงานรับผิดชอบเป็นส่วนๆ เช่น ฝ่ายวัตถุดิบ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายการผลิต ฝ่ายด้านการตลาด เป็นต้น

งบประมาณ การจัดตั้ง เป็นการรวบรวมเงินภายในกลุ่ม 150,000 บาท ในการจัดตั้ง

แหล่งจัดจำหน่าย งานOTOPตามสถานที่ต่างๆ , ออคิดร์ ,สนามหลวง2 ,จตุจักร

ค่าตอบแทน มีรายได้เข้ากลุ่มต่อปี 70,000-100,000 บาท/ปี

ปัญหาที่พบ

1. การรวมตัวของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ทำให้มีการติดขัดในการทำงาน
2. ขาดแนวคิดในการนำเศษกะลาชิ้นเล็กๆน้อยๆ ที่เหลือใช้จากงานกะลาอื่นๆ มาทำเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า
3. ขาดแนวคิด การออกแบบ รูปแบบผลิตภัณฑ์แบบใหม่ที่ไม่ซ้ำแบบเดิมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์

ความหมายของการออกแบบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของการออกแบบไว้ดังนี้

วัฒนธรรม จูฑะวิภาค (2527:10) กล่าวว่า การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์คือผลงานที่สร้างขึ้นโดยไม่ลอกเลียนของเดิมหรือความคิดเดิมที่มีมาก่อน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการทางด้านอื่นๆ

ศาสตราจารย์ โสคติ (2528:6) ได้ให้ความหมายของการออกแบบว่า เป็นการรวบรวมหรือจัดองค์ประกอบทั้งที่เป็น 2 มิติ และ 3 มิติเข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ การนำองค์ประกอบของการ

ออกแบบมาจัดรวมกันนั้นผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความงามอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการออกแบบ การออกแบบเป็นศิลปะของมนุษย์เนื่องจากการสร้างค่านิยมทางความงามและสนองทางคุณประโยชน์ทางกายภาพ

ส่วนมนตรี ยอดบางเตย (2538:3) ได้รวบรวมความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบเป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์จะต้องใช้การออกแบบทุกกระชားเพื่อกำหนดการดำรงชีวิต เพราะเป็นการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายของชีวิตในทุกๆด้าน ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใช้การออกแบบเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตเป็น 2 ทางคือ

1. ออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางจิตใจ วิชาการทางการเรียนรู้การวางแผนรูปแบบโครงสร้างของสังคม ระเบียบแบบแผนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ การมีส่วนร่วมในครอบครัวการเลี้ยงดูปลูกฝังค่านิยม การปกครองการเลือกนับถือศาสนาเพื่อการปรุงแต่งจิตใจให้เจริญงอกงาม ตลอดจนรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมประเพณี เหล่านี้มนุษย์จะต้องรู้จักกำหนดหรือเสาะหาแนวทางอันเหมาะสมตามสภาวะแวดล้อมและสนองความปีติอิ่มเอิบของจิตใจเป็นสำคัญ การกำหนดวางแผนเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าวนี้ว่าเป็นการออกแบบเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

2. ออกแบบเพื่อสนองความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อันหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางด้านวัตถุ ที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดทำขึ้นและรู้จักปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ เครื่องใช้สอยต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้น โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมา เป็นการตอบสนองทางกายเป็นสำคัญ

หลักในการออกแบบ

มนตรี ยอดบางเตย (2538:5) กล่าวว่าปรัชญาของการออกแบบคือสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ และได้ให้ข้อคำนึงในการออกแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. ประโยชน์ใช้สอย(Useful of Function) คือ สิ่งจำเป็นอันดับแรกที่จะต้องสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่คนปรารถนาก็คือ เป็นประโยชน์ใช้สอย ความจริงในข้อนี้เป็นสิ่งที่นับออกแบบทั้งหลายต้องยึดถือเป็นแนวคิดในการออกแบบ

2. ความงามทางศิลปะ (Sense Beauty) หมายถึง ความรู้สึกทางความงาม กล่าวคือเมื่อนักออกแบบสนองความต้องการในการใช้สอยและได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว สิ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนามต้องการก็คือ “ความงาม” หรือความรู้สึกทางศิลปะ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องไปควบคู่กันโดยนักออกแบบจะต้องยึดถือเป็นแนวคิด

3. คุณสมบัติของวัสดุและเศรษฐกิจ(Material & Economic) เมื่อการออกแบบได้ดำเนินไปตามเป้าหมาย ในข้อที่ 1 และ 2 ดังกล่าวแล้ว สิ่งต่อไปที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงก็คือคุณค่าทางวัสดุ (Value of Material) ที่จะนำมาใช้จะต้องมีคุณค่าในตัวเอง และเหมาะสมกับการที่จะผลิต ตลอดจนจะต้องคำนึงถึงภาวะทางเศรษฐกิจ(Economic)ของสังคมด้วย

4. แบบอย่างของวัฒนธรรม (Style & Culture) แบบอย่างและวัฒนธรรมเป็นอีกประการหนึ่งที่นักออกแบบที่ดีจะต้องยึดถือ เพราะในเรื่องของแบบอย่าง(Style)นักออกแบบเป็นหลักวิชาการ ผู้ออกแบบที่ดีจะต้องมีความเข้าใจในแบบอย่างและได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว จึงจะสามารถออกแบบได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ สำหรับในเรื่องของวัฒนธรรมนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความเป็นสัญลักษณ์ของเชื้อชาติ การออกแบบจะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่ตนออกแบบนั้นสมควรจะสอดคล้องวัฒนธรรมลงไปหรือไม่แบบอย่างนั้นๆเหมาะสมกับวัฒนธรรมใด ซึ่งมีได้หมายความว่าต้องเป็นวัฒนธรรมประจำชาติเสมอไป จะเป็นวัฒนธรรมใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับแบบอย่างนั้น

การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ การออกแบบสิ่งของ เครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตเป็นจำนวนมากในรูปแบบสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อและผู้บริโภคในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ(วิรุณ ตั้งเจริญ,2539:111)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นมีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่สมัยยุคหินเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชีวิตที่สกัดจากหิน ก็คือสิ่งที่มนุษย์ในยุคนั้นคิดทำขึ้นในแบบเรียบง่ายเพื่อใช้ในการงานต่างๆ เช่นเป็นอาวุธในการล่าสัตว์(ออสวอลล์,2543:8) และมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการผลิตใหม่นั้นอาจเป็นลักษณะของการปรับปรุงเลียนแบบบางประการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เดิมหรือสร้างสรรค์คิดค้นขึ้นใหม่ก็ตามทั้งนี้ ผู้ออกแบบต้องเข้าใจชัดเจนถึงเงื่อนไข ในการออกแบบชิ้นงานนั้นๆ ด้วยในเมื่อกิจกรรมของมนุษย์นั้นมีอยู่หลากหลาย (ออสวอลล์2543:9)กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ถูกแบ่งเป็นกลุ่มหรือประเภทต่างๆกันคือ

1. ผลิตภัณฑ์เพื่อผู้บริโภค
2. ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในสำนักงาน เพื่อการบริการ
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล ความทนทานสูง
4. ผลิตภัณฑ์ยานยนต์เพื่อการเดินทางขนส่ง

หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์

1. ศาคร กันธ โชติ(2528:35)กล่าวว่าข้อคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีดังนี้
ความปลอดภัย (Safety) การออกแบบต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อุปโภคบริโภค เช่น เมื่อใช้ผลิตภัณฑ์แล้วจะไม่เกิดสารพิษที่เกิดอันตรายต่อชีวิต ไม่เกิดอันตรายได้ง่ายมีความปลอดภัยสูง
2. ความแข็งแรง (Strength) หมายถึง ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะเลือกใช้โครงสร้างให้เหมาะสม ให้มีความแข็งแรงทนทาน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการประหยัดประกอบด้วย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) คือ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน ขนาด และขีดจำกัดของผู้อุปโภคและบริโภค
4. ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics of Appeal) คือ ต้องออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีรูปร่าง ขนาด สี สันสวยงามน่าใช้ชวนให้ซื้อ นอกจากนี้ควรจะช่วยยกระดับเกี่ยวกับรสนิยมในด้านรูปร่าง ขนาด สี สัน แก่ผู้อุปโภคและบริโภคให้ดียิ่งขึ้น
5. ราคาพอสมควร (Cost) นักออกแบบที่ดีควรรู้จักเลือกกำหนดการใช้วัสดุที่ถูกต้อง รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อการผลิตได้ง่ายและสะดวก ซึ่งส่งผลไปถึงราคาผลิตภัณฑ์ หากเรารู้จักการใช้วัสดุที่ดีอยู่แล้วจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ราคาพอสมควรตามความต้องการของตลาด
6. การซ่อมแซมง่าย (Easy of Maintenance) คือต้องทำการออกแบบให้สามารถแก้ไขและซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น ค่าบำรุงรักษาและการสึกหรอต่ำ
7. วัสดุ (Materials) นักออกแบบควรที่จะเลือกใช้วัสดุให้ถูกต้องเหมาะสมกับงานว่าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ในสถานที่ใด เช่น ใช้ที่บ้านพักตากอากาศชายทะเลควรจะใช้วัสดุชนิดใดจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงปริมาณของวัสดุด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด หาซื้อได้ง่าย ราคาของวัสดุเหมาะสมกับชนิดประเภทผลิตภัณฑ์หรือไม่
8. กรรมวิธีการผลิต (Production) เมื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว สามารถผลิตได้สะดวกรวดเร็วประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่สามารถใช้ทำการผลิตได้หรือไม่
9. การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะไกลหรือระยะใกล้ กินเนื้อที่ในการขนส่งหรือไม่ การขนส่งทางบกและทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร เพื่อเป็นการรักษาผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดก่อนถึงมือผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นก่อนอื่นนักออกแบบต้องทำความเข้าใจกับประเภทของผลิตภัณฑ์ว่ามีขอบเขตการใช้งานกว้างขวางเพียงใด ผลิตภัณฑ์จะถูกนำไปใช้ในที่ใดบ้าง ใครเป็นคนใช้ข้อมูลต่างๆเหล่านี้จะช่วยให้ นักออกแบบสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

กระบวนการออกแบบ

นักออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องตามความต้องการของตลาด โดยพิจารณาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีอย่างไรบ้าง มีการปรับปรุงหรือพัฒนาไปได้ไกลเพียงใด
2. หน้าที่ใช้สอยผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับที่จะทำการออกแบบใหม่นั้นมีมาอย่างไรบ้าง และควรจะปรับปรุงส่วนใดบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ใช้สอย
3. ความสะดวกสบายในการใช้ คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความสัมพันธ์กันกับผู้ใช้อย่างเหมาะสมหรือไม่เพียงใด
4. ความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างไรบ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน
5. ความสะอาดของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไรจึงจะช่วยรักษาความสะอาดได้ง่าย
6. การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรจะทำอย่างไร จึงจะช่วยประหยัดเนื้อที่ในการเก็บรักษา เช่น สามารถพับได้ วางซ้อนกันได้เมื่อยังไม่มีให้นำมาใช้
7. รูปร่าง ผลิตภัณฑ์ที่ควรมีรูปร่างที่สวยงาม และเหมาะสมกับการใช้งาน
8. สี ควรใช้สีอย่างไร จึงเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์นั้นๆ และสมัยนิยมของลูกค้าเป็นอย่างไร
9. โครงสร้างผลิตภัณฑ์ควรมีโครงสร้างเป็นอย่างไรต้องการความแข็งแรงมากน้อยแค่ไหน การกำหนดอายุการใช้งาน
10. วัสดุ นักออกแบบควรเลือกหาวัสดุใหม่ๆที่เหมาะสมกับการใช้งานให้มากที่สุด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับความร้อนความเย็นควรมีความแตกต่างกันอย่างไรจึงจะเหมาะสมและประหยัด
11. กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีเทคนิคในการผลิตอย่างไร จึงจะสะดวกรวดเร็วที่สุด
12. ความประณีตของผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องการความประณีต

13. การบรรจุ ผลิตภัณฑ์ควรมีการบรรจุอย่างไรจึงจะปลอดภัยไม่เกิดการเสียหายได้ง่าย ตั้งแต่เริ่มส่งออกจากโรงงานไปยังตลาดจนถึงผู้บริโภค
14. รายละเอียดผลิตภัณฑ์มีแบบอย่างไรบ้างควรจะศึกษาให้ครบถ้วนเพื่อประกอบการวิจัยและตัดสินใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่
15. ผลิตภัณฑ์นี้บริษัทเป็นผู้ผลิตโดยใช้สัญลักษณ์หรืออะไรชักจูงอย่างให้เกิดความสัมพันธ์กัน
16. ราคา นักออกแบบควรคำนึงถึงราคาของผลิตภัณฑ์ประกอบการพิจารณาในการออกแบบด้วยเพื่อให้ทราบว่าควรจะเพิ่มเข้าไปหรืออะไรควรจะตัดออกเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสม
17. ความทนทานของผลิตภัณฑ์ควรทนทานและเหมาะสมกับระยะเวลาการใช้งานและคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ถูกค้าลงทุนซื้อไปใช้

องค์ประกอบในการออกแบบ (Design Elements)

สถาพร คีบุญ ณ ชุมแพ (2550:2) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบในการออกแบบไว้ว่าหารสร้างงาน 2 มิติ และ 3 มิติ โดยสร้างสรรค์ผลงานจำเป็นต้องใช้ส่วนประกอบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ดังนั้นจำเป็นต้องรู้คุณลักษณะและคุณค่าของส่วนประกอบต่างๆดังนี้

1. จุด (Point) หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของส่วนประกอบต่างๆอาจจะเป็นบริเวณเป้าหมายหรือจุดหมายก็ได้
2. เส้น (Line) หมายถึง เมื่อจุดเคลื่อนที่ทำให้เกิดเส้นต่างๆเส้นมี 5 ชนิด ได้แก่ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด เส้นฟันปลาหรือเส้นหยัก และเส้นขนานหรือเส้นปะ
3. รูปร่าง (Shape) คือ ขอบเส้นรอบนอกที่มาบรรจบกันเป็นรูปสองมิติ ได้แก่
 - 3.1 รูปร่างมาตรฐาน (Basic Shapes) มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต 4 ลักษณะดังนี้
 - 1) รูปสามเหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 3 เส้น มาบรรจบกัน
 - 2) รูปสี่เหลี่ยม คือ รูปที่เกิดจากเส้นตรง 4 เส้น มาบรรจบกัน
 - 3) รูปหลายเหลี่ยม คือ รูปที่มีมากกว่า 4 มุม 4 ด้านขึ้นไป
 - 4) วงกลมและรูปวงรี คือ รูปที่มีเส้นโค้งเส้นเดียวมาบรรจบกัน
 - 3.2 รูปร่างอิสระ (Free Shapes) คือ รูปลักษณะที่บอกไม่ได้ว่าเป็นรูปทรงมาตรฐานแบบใดแน่ มีรูปร่างไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้

4. รูปทรง (Form) คือ รูปที่มีลักษณะ 3 มิติ มีทั้งด้านยาว ด้านสูง ด้านลึก หรือด้านหนา เป็นแท่งเหลี่ยม มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) รูปทรงมาตรฐาน มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต แบ่งเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยมหรือลูกบาศก์ รูปทรงกรวย รูปทรงกรวยกลม รูปทรงกระบอก และรูปทรงกลม

2) รูปทรงอิสระ หรือ รูปทรงนามธรรม คือ รูปทรงที่ดัดแปลงมาจากรูปทรงมาตรฐาน แล้ววิวัฒนาการออกแบบเดิม มีรูปลักษณะแปลกๆ ออกไปให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้

5. แสงและเงา (Light & Shade or Chiaroscuro) คือ แสงสว่างและเงามีคี่ที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการมองเห็นสิ่งต่างๆว่ามีลักษณะใด ตลอดจนพื้นผิวขรุขระ เรียบ และส่วนละเอียดเป็นอย่างไร

1) แสง (Light) หมายถึงความสว่างที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) เงา (Shade) หมายถึง ส่วนมืดที่อยู่ตรงกันข้ามกับแสงสว่าง

6. ทฤษฎีสี (Color theory) เกี่ยวกับการรับรู้และสัมผัสสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ส่วนใหญ่ใช้สายตาเป็นระบบสัมผัสที่ละเอียดอ่อนทั้งความสามารถในการแยกสี ซึ่งเป็นส่วนที่เสริมมิติของการมองเห็น การใช้สีจากวงจรสีธรรมชาติ มีวิธีการนำสีมาใช้ด้วยวิธีต่างๆดังนี้

1) วรรณะของสี (Tone) การใช้สีวิธีนี้แบ่งในวงสีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สีร้อน และสีเย็น

2) ค่าของสี (Value) หมายถึงความแก่อ่อนของสี ความหนักเบาของสี

3) สีกลมกลืน (Harmony) หมายถึง สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่นๆเป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว ซึ่งในวงสีธรรมชาตินับเรียงตามกันไปจะวนไปทางใดก็ได้

4) สีส่วนรวม (Totality) สีที่มีปริมาณมากกว่าสีอื่นๆเป็นสีที่เด่นชัดของสีเดียว

5) ความเข้มของสี ความจัดของสี (Intensity) หมายถึง สีที่มีจุดสว่างสดใสอยู่ในกลุ่มสีที่ถูกลดความจัดลงไป

6) การกลับค่าของสี (Discord) หมายถึงการใช้สีกลับกัน โดยมากจะใช้สีคู่ประกอบหรือสีคู่ตรงกันข้ามตัดกันอย่างแท้จริง ในวงสี เช่น ม่วงเหลือง

7) สีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง การใช้สีโดยสีเริ่มต้นเป็นสีตัวตั้ง หรือสีที่ต้องการเป็นสีเอกรงค์ แล้วนับต่อไปทางซ้ายหรือขวาอีก 5 สี

8) สีตัดกัน (Contrast) หมายถึง มีที่ใช้ระบายสีต่างกัน ทำให้สีเกิดตัดกัน

7. สัดส่วน (Proportion) หมายถึง ความสัมพันธ์กันระหว่างขนาดของ องค์ประกอบต่างๆ เช่นขนาดของคน สัตว์และสิ่งของเป็นต้น จึงเกิดความสวยงาม

8. บริเวณ (Space) หมายถึง ช่องว่างวัตถุที่ปรากฏเป็นรูปทรงในผลงานบางทีก็ เรียกกันว่า “ช่องไฟ” ช่องว่างต่างๆเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน มีระยะใกล้ ไกล กว้าง แคบต่างกัน ไป

9. จังหวะ (Rhythm) หมายถึง ความซ้ำ ความเร็วที่ปรากฏขึ้นในองค์ประกอบศิลป์ อันเกิดจากลีลา จังหวะต่างๆกันเป็นสื่อเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันกับบริเวณ สัดส่วน เส้นสี รูปร่าง รูปทรง และลักษณะผิว

10. ลักษณะผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะผิวหน้าของวัตถุที่ปรากฏในงานศิลป์ เช่น หยาบ ละเอียด หนา ทึบ ด้าน มัน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนละเอียดขององค์ประกอบนั้นๆ ลักษณะผิว อิทธิพลทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกทางจิตสัมผัสและกายสัมผัสด้วย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

1. ขอบข่าย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวประเภทที่ใช้กับอาหาร ใช้เป็น เครื่องประดับ ใช้เป็นของตกแต่ง และใช้เป็นของใช้ทั่วไป

2. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นหรือประดิษฐ์ขึ้นจาก กะลามะพร้าวเป็นหลัก โดยผ่านกรรมวิธีการตกแต่ง ขัดเงา อาจมีการเคลือบด้วยสารเคลือบเงา และ อาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่นๆ

3. ประเภท

3.1 ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว แบ่งตามการใช้งานออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1.1 ประเภทที่ใช้กับอาหาร เช่น ถ้วยชาม แก้ว ส้อม ทับพี

3.1.2 ประเภทที่ใช้เป็นเครื่องประดับ เช่น เข็มกลัด เข็มขัด กิ๊บ

3.1.3 ประเภทที่ใช้เป็นของตกแต่ง เช่น โคมไฟ เจึงเทียน โมบาย

3.1.4 ประเภทที่ใช้เป็นของใช้ทั่วไป เช่น ที่เขียนหูหรี ที่รองสบู ที่ใส่ปากกา

4. คุณลักษณะที่ต้องการ

4.1 ลักษณะทั่วไป ต้องมีรูปร่าง รูปทรงที่เหมาะสมและสวยงาม ในกรณีที่มีการประกอบด้วยวัสดุอื่นๆ ต้องติดแน่น คงทน ประณีต และเหมาะสมกับชิ้นงาน

4.2 การรื้อซึม ในกรณีที่ใช้บรรจุอาหาร ต้องไม่รื้อซึม

4.3 การเคลือบเงา ผิวที่เคลือบเงาต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ ในกรณีที่ใช้กับอาหารส่วนที่สัมผัสกับอาหาร ต้องไม่ใช่สารเคลือบเงา

4.4 การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์

5. การบรรจุ

5.1 หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวในภาชนะบรรจุที่สะอาดแห้ง และผนึกได้เรียบร้อย

6. เครื่องหมายและฉลาก

6.1 ที่ฉลากผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวทุกหน่วยหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(1) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น เข็มกลัด กีบ

(2) เดือน ปีที่ทำ

(3) ขนาด จำนวนหน่วยบรรจุ

(4) ข้อแนะนำในการใช้ (ถ้ามี)

(5) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

7. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

7.1 รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวประเภทเดียวกัน ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

7.2 การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

7.2.1 การชักตัวอย่าง ให้ชักตัวอย่างผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว โดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน 5 ตัวอย่าง

7.2.2 เกณฑ์ตัดสิน ตัวอย่างผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวทุกตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วต้องเป็นไปตามข้อ 4.1 ถึงข้อ 4.4 ข้อ 5. และข้อ 6. จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

8. การทดสอบ

8.1 การทดสอบลักษณะทั่วไป การเคลือบเงา การใช้งาน และภาชนะบรรจุ ให้ตรวจพินิจ

8.2 การทดสอบการรื้อซึม ในกรณีที่ใช้บรรจุอาหารให้ทดสอบโดยการเติมน้ำ แล้วตรวจพินิจดูรอยรื้อซึมทันที

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย จันทร์รุ่งเรือง (2539) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาศิลปะพื้นบ้านของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ผลปรากฏว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการผลิตผลงานศิลปะพื้นบ้านหลายประเภทและทำกันในหลายหมู่บ้าน จึงควรมีการพัฒนาส่งเสริมในแบบระบบครบวงจร และควรร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปลูกไม้ไฟ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อปลูกกก จะทำให้มีวัตถุดิบป้อนได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน การผลิตอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยใช้พัฒนาคุณภาพของผลผลิต จัดตั้งศูนย์การจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ให้กว้างขวางและเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มโนนโยบายให้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศจังหวัดหนึ่ง และผลผลิตศิลปะพื้นบ้านก็สามารถผลิตเพื่อเป็นของชำร่วยที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างหนึ่ง

ภัศกร ใจผ่องใส (2549) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบระดับโคมไฟประดับตกแต่ง ชุดธรรมชาติไม้เลื้อย ผลปรากฏว่า โคมไฟประดับตกแต่ง ชุดไม้เลื้อย มีรูปลักษณะที่มีความเหมาะสมกับการสร้างบรรยากาศให้กับร้านอาหาร ในระดับที่ดีมาก ร้อยละ 55 ระดับดี การให้แสงของโคมไฟแบบที่ 1 ในระดับดีมาก ร้อยละ 37.7 ระดับดี 37.5 การให้แสงของโคมไฟแบบที่ 2 ในระดับดีมาก ร้อยละ 22.5 ระดับดี ร้อยละ 30 รูปลักษณะวัสดุของโคมไฟแบบที่ 1 ในระดับดีมาก ร้อยละ 35 ในระดับดี ร้อยละ 25 รูปลักษณะวัสดุของโคมไฟแบบที่ 2 ในระดับดีมาก ร้อยละ 32.5 ในระดับดี การดูแลรักษาการทำความสะอาดในระดับดีมาก ร้อยละ 37.5 ระดับดี ร้อยละ 30.0 จากกระบวนการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า การออกแบบโคมไฟ ชุดไม้เลื้อยมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

เสกสรร ดันยาภิรมณ์ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบโคมไฟเครื่องเคลือบดินเผาโดยมีแรงบันดาลใจจากศิลปะสมัยสุโขทัย ผลปรากฏว่า 1) โคมไฟเครื่องเคลือบดินเผาที่ได้จากการ

ออกแบบมีลักษณะงานโดยรวมเป็นงานรูปทรงเรขาคณิต สีขาว มีลวดลายปูนดำมีทั้งหมด 4 ชุด 2) เนื้อดินที่นำมาใช้ในการผลิตเป็นเนื้อดินชนิด ปอร์สเลน (Porcelain) เเผาที่อุณหภูมิ 1,230 องศาเซลเซียสในบรรยากาศการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ 3) เคลือบหินพื้นมีอุณหภูมิ 1,230 องศาเซลเซียส เป็นเคลือบผิวมันมีสูตรทางเคมี มีส่วนประกอบของวัตถุดิบมีดังนี้ วัตถุดิบประกอบด้วย โปรแทช เฟลด์สปาร์ ร้อยละ 51.95 แคลเซียมคาร์บอเนต ร้อยละ 18.68 แมกนีเซียมคาร์บอเนต ร้อยละ 8.03 ควอทซ์ ร้อยละ 18.72

จตุพร เทวกุล (2544) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบแจกันเครื่องเคลือบดินเผา ผลปรากฏว่า 1) แจกันที่ออกแบบ เป็นแจกันที่มีขนาดและรูปทรงต่างกัน จำนวน 5 ชุด คือสะแกนา 1 สะแกนา 2 สะบ้า 1 สะบ้า 2 และสำโรง แจกันที่ได้รับรูปแบบที่สอดคล้องกับการตกแต่งบ้านในปัจจุบัน และสามารถผลิตในระบบอุตสาหกรรม ได้ 2) เนื้อดินที่นำมาใช้ในการผลิตเป็นเนื้อดินสโตนแวร์เผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส 3) เคลือบที่นำมาใช้เคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน เเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส จากการแปรค่าอุณหภูมิเนยแลชลิกา

ฐานัส คณะนา (2549) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบแจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอยทะเล ผลปรากฏว่า แจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอยทะเลมีความสวยงามทางด้านรูปทรงให้ความรู้สึกอิมมูร์น มีชีวิตชีวา เส้นรอบนอกมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่องรับกับรูปทรงให้ความรู้สึกเบาน่าสนใจ จากความรู้สึกนี้จึงนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบแจกันสำหรับตกแต่งบ้าน ที่มีลักษณะพิเศษคือ เมื่อพิจารณาผลงานแต่ละชิ้นก็ยังสามารถทำหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์เฉพาะตัว แต่เมื่อนำมาจัดวางเป็นแบบกลุ่มจะทำให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์สำคัญของเพชรบูรณ์
2. เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาปัญหาและความเป็นมาของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. ทำต้นแบบผลิตภัณฑ์
4. ตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพและคุณลักษณะที่ต้องการของผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
5. สรุป/รายงานผลการวิจัย

ศึกษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์จากเอกสารและลงพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวคิดด้านการออกแบบกำหนดรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชน

เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาปัญหาและความเป็นมาของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ จากการค้นคว้าและรวบรวมจากหนังสือเอกสารทางวิชาการ วารสาร นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ภาพถ่าย และลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และออกแบบผลิตภัณฑ์ กำหนดขึ้นตอนดังนี้

1. การศึกษาบริบทกลุ่มผลิตภัณฑ์ ชุมชน ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์
2. ออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชนดังนี้
 - 2.1 โคมไฟฟ้าติดผนังจำนวน 10 แบบ แล้ววิเคราะห์ข้อดีข้อเสียแล้วคัดเลือกมา 1 แบบเพื่อทำต้นแบบแล้วตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน
 - 2.2 กรอบรูปจำนวน ๑๐แบบแล้ววิเคราะห์ข้อดีข้อเสียแล้วคัดเลือกมา 1 แบบ เพื่อทำต้นแบบตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน
 - 2.3 พวงกุญแจจำนวน ๑๐แบบแล้ววิเคราะห์ข้อดีข้อเสียแล้วคัดเลือกมา 1 แบบ เพื่อทำต้นแบบตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.4 ที่ติดระดับตกแต่งประตูดุ้ย่นจำนวน 10 แบบแล้ว วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย แล้วคัดเลือกลงมา 1 แบบ เพื่อทำต้นแบบตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพและคุณลักษณะที่ต้องการของผลิตภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดระดับคะแนนการตรวจสอบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มพช. 8/2546 และ มพช. 68/2546 ซึ่งมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กำหนดค่าคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 4 หมายถึงดีมาก
- 3 หมายถึงดี
- 2 หมายถึงพอใช้
- 1 หมายถึงต้องปรับปรุง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งวิเคราะห์เป็นรายข้อเฉพาะด้าน แล้วรวบรวมทุกด้านโดยนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาประเมินจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิตดังนี้

เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51-4.00	หมายถึง	ดีมาก
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง	ดี
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง	พอใช้
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

3. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่ออภิปรายผล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

สรุป อภิปรายผล

ผู้วิจัย สรุปผลตามจุดประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- 1) สรุปผลด้านการออกแบบ
- 2) สรุปผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โครงการวิจัย เรื่องการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน(กะลามาะพร้าว) ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ
2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว
3. ผลการประเมินการตรวจสอบคุณลักษณะและคุณสมบัติทางกายภาพผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.56/2546) จากคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ

ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและการออกแบบผลิตภัณฑ์กะลา ของกลุ่มชุมชน ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่

- (1) โคมไฟฟ้าติดผนัง
- (2) กรอบรูป
- (3) พวงกุญแจ
- (4) ที่ติดประดับตกแต่งประตูผู้ยื่น

เพื่อเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ รูปแบบที่ดีที่สุด ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์ ที่พัฒนาเป็นแบบที่สมบูรณ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินผลการออกแบบซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการ	จำนวน(n=3)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	2	66.7
1.2 หญิง	1	33.3
2. อายุ		
2.1 31-40 ปี	3	100
3. การศึกษา		
3.1ปริญญาโท	3	100
4. สาขาการศึกษา		
4.1 เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	2	66.7
4.2 สถาปัตยกรรม	1	33.7
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ	1	33.3
5.2 พนักงานมหาวิทยาลัย	1	33.3
5.3 ลูกจ้างของรัฐ	1	33.3
6. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์		
6.1 6-10 ปี	2	66.7
6.2 11-15 ปี	1	33.7

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.7 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.3 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีอายุระหว่าง 31-41 ปี และจบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท สำหรับสาขาที่ศึกษานั้น จบสาขาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ร้อยละ 66.7 และสาขาสถาปัตยกรรม ร้อยละ 33.3 ตามลำดับ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของรัฐ ร้อยละ 33.3 นอกจากนี้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6-10 ปี ร้อยละ 66.7 และ 11.15 ปี ร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ไฟฟ้าติดผนัง
ปรากฏผลดังนี้

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	3.90		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	3.80	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	3.90	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.00	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	3.93		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	3.91	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.00	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	3.80	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.00	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	3.97		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	3.91	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	3.98		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=3.98$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=3.90$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 3.93$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 3.97$)

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์กรอบรูปปรากฏผลดังนี้

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.11		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.32	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.09		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.20	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.13	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.11		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.11		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.09$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ตารางที่ 4. 4 แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์พวงกุญแจปรากฏผลดังนี้

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	3.97		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	3.90	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.14		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	3.90	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.18		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.20	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.10		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.10$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 3.97$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.14$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.18$)

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ติดประดับตกแต่ง ประติมากรรมประติมากรรมดังนี้

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.1		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.03	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.30	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.16		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.03	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.30	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.13	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.20	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.11		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.11	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.22	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.12		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยวน

ผู้วิจัย ได้นำแบบผลิติดัชนีทัศนะภะพรวัวที่พัฒนาเป็นแบบที่แล้วให้ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวนประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.6 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน(n=120)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 นักท่องเที่ยวน	98	81.7
1.2 ผู้สนใจ	22	18.3
2. เพศ		
2.1 ชาย	26	21.7
2.2 หญิง	94	78.3
3. อายุ		
3.1 น้อยกว่า 20 ปี	4	3.3
3.2 20-30 ปี	41	34.2
3.3 31-40 ปี	44	36.7
3.4 41-50 ปี	23	19.2
3.5 51-60ปี	5	4.2
3.6 61-70 ปี	2	1.7
3.7 71-80ปี	1	0.8
4. การศึกษา		
4.1 ประถมศึกษาปีที่	9	7.5
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	6	5.0
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	21	17.5
4.4 อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	16	13.3
4.5 ปริญญาตรี	48	40.0
4.6 สูงกว่าปริญญาตรี	12	10.0
4.7 อื่นๆ	8	6.7
5. อาชีพ		
5.1 เกษตรกร	7	5.8

ตารางที่ 4.6 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

5.2 ค้าขาย	28	23.3
5.3 รับราชการ	21	17.5
5.4 พนักงานบริษัทเอกชน	12	10.0
5.5 ธุรกิจส่วนตัว	25	20.8
5.6 อื่นๆ	27	22.5
6. ภูมิลำเนา		
6.1 ภาคเหนือ	69	57.5
6.2 ภาคอีสาน	7	5.8
6.3 ภาคกลาง	17	14.2
6.4 ภาคใต้	7	5.8
6.5 ภาคตะวันออก	10	8.3
6.6 ภาคตะวันตก	1	0.8
6.7 กรุงเทพฯ	8	6.7
6.8 อื่นๆ	1	0.8

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า ผู้ประเมินความพึงพอใจส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวและผู้สนใจคิดเป็นร้อยละ 81.7 เป็นเพศชาย ร้อยละ 21.7 เพศหญิง ร้อยละ 78.3 ผู้ประเมินส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี และ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 และ 34.2 ตามลำดับ ด้านการศึกษาพบว่าผู้ประเมินส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40 โดยผู้ประเมินส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 23.3 เท่ากัน นอกจากนี้ พบว่าผู้ประเมินส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57.5 ที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยงที่มีต่อการออกแบบ
โคมไฟฟ้าติดผนัง

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.34		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.21	0.81	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.24	0.83	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.58	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านความสวยงาม	4.43		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.39	0.70	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.36	0.68	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.40	0.70	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.60	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.49		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.36	0.74	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักใช้งาน	4.80	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	0.79	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.46		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.48	0.66	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.44	0.74	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.48	0.74	เหมาะสมมาก
รวม	4.43		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 7. แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.34$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.46$)

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยงที่มีต่อการออกแบบ
กรอบรูป

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.34		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.20	0.81	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.25	0.83	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.58	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านความสวยงาม	4.43		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.39	0.70	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.36	0.68	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.40	0.70	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.60	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.49		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.36	0.74	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.80	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	0.79	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.46		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.48	0.66	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.44	0.74	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.48	0.74	เหมาะสมมาก
รวม	4.43		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.34$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.46$)

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบ
พวงกุญแจ

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.31		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.20	0.81	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.22	0.83	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.50	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านความสวยงาม	4.43		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.39	0.70	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.36	0.68	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.40	0.70	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.60	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.49		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.36	0.74	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.80	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	0.79	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.46		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.48	0.66	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.44	0.74	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.48	0.74	เหมาะสมมาก
รวม	4.40		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.40$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.31$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.46$)

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบที่ติดประดับตกแต่งประตูตู้เย็น

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.15		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.11	0.81	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.14	0.83	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.18	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านความสวยงาม	4.40		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.30	0.70	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.30	0.68	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.40	0.70	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.60	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.49		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.36	0.74	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักใช้งาน	4.80	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	0.79	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.46		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.48	0.66	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.44	0.74	เหมาะสมมาก
4.3 วัสดุที่ปลอดภัย	4.48	0.74	เหมาะสมมาก
รวม	4.38		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.38$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.15$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.40$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.46$)

ผลการประเมินการตรวจสอบคุณลักษณะและคุณสมบัติทางกายภาพผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.56/2546) จากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ

ผู้วิจัย ได้นำแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่พัฒนาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบจำนวน 3 ท่าน ประเมินผลการออกแบบซึ่งผลการประเมินนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 4.11 แสดงสถานะภาพของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ

รายการ	จำนวน(n=3)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	2	66.7
1.2 หญิง	1	33.3
2. อายุ		
2.1 31-40 ปี	3	100
3. การศึกษา		
3.1 ปริญญาโท	3	100
4. สาขาการศึกษา		
4.1 เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	2	66.7
4.2 สถาปัตยกรรม	1	33.7
5. อาชีพ		
5.1 รับราชการ	1	33.3
5.2 พนักงานมหาลัย	1	33.3
5.3 ลูกจ้างของรัฐ	1	33.3
6. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์		
6.1 6-10 ปี	2	66.7
6.2 11-15 ปี	1	33.7

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.7 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.3 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีอายุระหว่าง 31-41 ปี และจบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท สำหรับสาขาที่ศึกษานั้น จบสาขาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ร้อยละ 66.7 และ

สาขาสถาปัตยกรรม ร้อยละ 33.3 ตามลำดับ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของรัฐ ร้อยละ 33.3 นอกจากนี้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6-10 ปี ร้อยละ 66.7 และ 11.15 ปี ร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ผลการประเมินการออกแบบโคมไฟฟ้าติดผนังโดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.11		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.15		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.30	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.30	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.11		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.12		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.15$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการประเมินการออกแบบกรอบรูปโดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.11		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.11		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.32	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.13	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.11		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.11		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการประเมินการออกแบบพวงกุญแจโดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.11		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.16		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำหนักที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.11		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.12		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการประเมินการออกแบบที่ติดระดับตกแต่งประตูตู้เย็น โดยคณะอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ

รายการ	X	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความมีเอกลักษณ์	4.11		เหมาะสมมาก
1.1 แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.2 มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
1.3 มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากท้องตลาด	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านความสวยงาม	4.16		เหมาะสมมาก
2.1 มีสีสันสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.2 มีรูปทรงสวยงาม	4.31	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 มีลวดลายสวยงาม	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
2.4 มีรูปแบบน่าสนใจ	4.30	0.57	เหมาะสมมาก
3. ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.11		เหมาะสมมาก
3.1 มีความสะดวกในการใช้งาน	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.2 มีความคล่องกับน้ำที่ใช้งาน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3.3 เหมาะสมทุกสภาพพื้นที่ของการใช้งาน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.05		เหมาะสมมาก
4.1 มีความแข็งแรง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.2 ไม่มีลักษณะที่เป็นอันตราย	4.13	1.15	เหมาะสมมาก
4.3 ใช้วัสดุที่ปลอดภัย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	4.11		เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.15 แสดงว่า ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.05$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนใน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบพัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวโดย กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวจากกลุ่มชุมชนตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 4 รูปแบบ เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินผลการออกแบบ ซึ่งสรุปผลการประเมินได้ ดังนี้

1) โคมไฟฟ้าติดผนังภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=3.98$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=3.90$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 3.93$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 3.97$)

2) กรอบรูปภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X= 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.09$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

3) พวงกุญแจ ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X= 4.10$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=3.97$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.14$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.18$)

4) ที่ติดประดับตกแต่งประตูตู้เย็น ภาพภาพทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X= 4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X = 4.11$)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจและนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์กะละมะพร้าวจากกลุ่มชุมชนตำบลท่าแดง อำเภอนองใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผลประเมินสรุปได้ดังนี้

1) โคมไฟฟ้ายืดผนังภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.34$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.46$)

2) กรอบรูปภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.34$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.46$)

3) พวงกุญแจภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.40$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.31$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.43$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.46$)

4) ที่ติดประดับตกแต่งประตูตู้เย็น ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.38$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.15$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.40$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.49$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.46$)

ผลการประเมินการตรวจสอบคุณลักษณะและคุณสมบัติทางกายภาพผลิตภัณฑ์ ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช. 56/2546) จากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ

ผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์กะละมะพร้าวจากกลุ่มชุมชนตำบลท่าแดง อำเภอนองใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ ซึ่งผลประเมินสรุปได้ดังนี้

1) โคมไฟฟ้ายืดผนังภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.15$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$)

2) กรอบรูป ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$)

3) พวงกุญแจภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$)

4) ที่ติดประดับตกแต่งประตูผู้ยื่น ภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความมีเอกลักษณ์มีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 2) ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมมาก ($X=4.16$) 3) ด้านความสะดวกในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก ($X=4.11$) 4) ด้านความปลอดภัยมีความเหมาะสมมาก ($X=4.05$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ/ผลประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจของนักท่องเที่ยวก/คณะอาจารย์ด้านการออกแบบที่ได้ทำการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่าผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวจำนวน 4 แบบซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์ โคมไฟไฟติดผนัง กรอบรูป พวงกุญแจ และที่ติดประดับตกแต่งประตูผู้ยื่นโดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมมาก ($X=4.21$)

สำหรับผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่สร้างขึ้นสามารถสืบสานประเพณีของชุมชนได้ดีมีความเหมาะสมในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532:129) ได้เสนอแนวคิดในการสืบสานและดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมไว้ว่า ท้องถิ่นใดที่สามารถส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยการนำมาออกแบบให้เป็นสินค้าได้ เท่ากับเป็นการสืบทอด และรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งสามารถนำมาออกแบบและผลิตรายจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ และสร้างอาชีพให้กับแรงงานในท้องถิ่นได้อีกแนวทางหนึ่ง

สภาพปัญหาที่พบในการทำวิจัย

ปัญหาที่พบคือ การทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเป็นงานที่ละเอียดจึงต้องใช้เวลาในการทำชิ้นงานแต่ละงาน และต้องใช้สมาธิในการทำงานอย่างมากจึงจะสำเร็จ เพราะวิธีการทำ ลวดลาย

แต่ละตลาดค่อนข้างยาก จึงเป็นปัญหาในการทำผลิตภัณฑ์ ส่วนปัญหาเรื่องของการแปรรูปวัตถุดิบ ที่ต้องทำด้วยมือทำให้เสียเวลาการทำงานเพราะไม่มี เครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปวัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะ

1. ออกแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนควรเพิ่มรูปแบบให้มีความหลากหลายโดยนำงานศิลปกรรมเมืองศรีเทพมาประกอบการออกแบบสร้างผลิตภัณฑ์จะสามารถสร้างเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีเพราะจะได้ชิ้นงานไม่เหมือนท้องถิ่นอื่น
2. ควรส่งเสริมวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้แก่เครื่องมือและอุปกรณ์ในการแปรรูปวัตถุดิบลงสู่กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการทำงานให้มากกว่าปัจจุบันก็น่าจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อีกแนวทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2551. จำนวนประชากรและบ้าน. [Online] Available from http://www.dopa.go.th/pop51_2.html. เข้าถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551.

จตุพร เทวกุล. 2554. การออกแบบแจกันเครื่องเคลือบดินเผา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฐานิส คณนา. 2549. การออกแบบแจกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเปลือกหอย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธงชัย จันทรัฐเรือง. 2539. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาศิลปะพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

ภัสกร ใจพ่องใส. 2549. การออกแบบโคมไฟประดับ ชุด ธรรมชาติไม่เลื้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.

รังสิมา มโนปัญจสิริ. 2543. ของขวัญและเครื่องประดับตกแต่งบ้านในยุค 2000 ผู้ส่งออก. กรุงเทพฯ.

มนตรี ยอดบางเตย. 1538. ออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วัฒนะ จุฑะวิภาต. 2537. การออกแบบ. กรุงเทพฯ: ปรรณนา.

.2530. การออกแบบ. กรุงเทพฯ: สารมวลชน.

.2544. ศิลปะการออกแบบและการตกแต่งภายใน. กรุงเทพฯ: วิทพัฒน์.

.2545. ศิลปะพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ศิลปา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539. การออกแบบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. มรดกศิลปกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ, 2542.

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. 2539. ของดีเมืองเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: ดิถีการพิมพ์.

สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550. การศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.

สาคร คันธโชติ. 2528. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เสกสรร ตันยาภิรมณ์. 2545. การออกแบบคอมพิวเตอร์เครื่องเคลือบดินเผาโดยมีแรงบันดาลใจจากศิลปะ
สุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
ม.ป.ป. สมบัติเมืองเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: ธรรมสูตรพรินติ้ง.

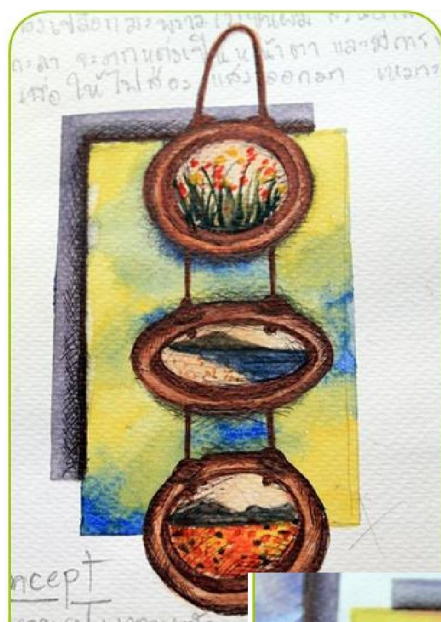
ออสวน. 2543. นี่ไง: การออกแบบผลิตภัณฑ์ เวอร์ชัน 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

แบบร่างพวงกุญแจ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายมานะ อินพรมมี

Mr.Mana Inprommee.

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3-6704-00275-405

ตำแหน่ง อาจารย์ระดับ 7

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Tel. 0-5671-100 ต่อ 1606 Mobile. 0-8990-77384

วุฒิการศึกษา

- ค.บ.(อุตสาหกรรมศิลป์)จากวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2535
- ค.อ.ม. (สถาปัตยกรรม) จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2547

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

- พ.ศ. 2548 – 2553 ประธานหลักสูตรสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ผลงานทางวิชาการ

- งานวิจัย จำนวน 1 เรื่อง
 1. การออกแบบตู้พ่นสีเคลือบผิวผลิตภัณฑ์งานไม้
- เอกสารตำราทางวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง
 1. เอกสารประกอบการสอน รายวิชาหลักการออกแบบ. 2552